GOLDONI

TEATRU

*

CLASICII LITERATURII UNIVERSALE

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ

CARLO GOLDONI

CLASICII LITERATURII UNIVERSALE

CARLO GOLDONI

TEATRU

★

Cu o prefață de ALEXANDRU BALACI

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ

FAMILIA ANTICARULUI

sau

SOACRA ŞI NORA

COMEDIE ÎN TREI ACTE

Reprezentată pentru prima oară la Veneţia, cu prilejul carnavalului din 1750

În romîneşte de POLIXENIA KARAMBI

PERSONAJELE

Contele ANSELMO TERRAZZANI, anticar
Contesa ISABELLA, soţia lui
Contele GIACINTO, fiul lor
DORALICE, soţia contelui Giacinto, fiica lui Pantalone
PANTALONE de' BISOGNOSI, bogat negustor veneţian
Cavalerul del BOSCO
Doctorul ANSELMI, om în vîrstă, confidentul contesei Isabella
COLOMBINA, camerista contesei Isabella
BRIGHELLA, servitorul contelui Anselmo
ARLECCHINO, prietenul şi consăteanul lui Brighella
PANCRAZIO, cunoscător de antichităţi
Servitori ai contelui Anselmo

Acţiunea se petrece la Palermo

ACTUL I

SCENA I

În camera contelui Anselmo — măsuțe, statui, busturi și antichități de tot felul. CONTELE ANSELMO examinează niște medalii; șade pe un fotoliu, în fața unei măsuțe pe care se află o casetă

ANSELMO: Splendidă medalie! Chilipir sadea, un Pescennius autentic pentru... patru țechini!!

BRIGHELLA (*ținînd niște foi în mînă, prevenitor*): Înălțimea-voastră!

ANSELMO: Privește, Brighella! Ia spune-mi, văzut-ai vreodată o medalie mai frumoasă ca aceasta?

BRIGHELLA: E nemaipomenit! Nu mă pricep de loc la medalii, dar trebuie să fie frumoasă!

ANSELMO: Medaliile cu efigia lui Pescennius sînt extrem de rare, și aceasta ai jura că-i nou-nouță!

BRIGHELLA: V-am adus două chitanțe...

ANSELMO: Da, da, de bună seamă c-am făcut o achiziție strașnică!

BRIGHELLA: Să-i gonesc?

ANSELMO: Ai să-mi spui ceva?

BRIGHELLA: Negustorul de vin și cel de făină au venit cu chitanțele astea.

ANSELMO (*continuînd a privi medalia*): Ce cap minunat! Ce cap minunat!

BRIGHELLA: Sînt afară și voiau să intre, dar eu le-am spus că vă odihniți.

ANSELMO: Şi foarte bine ai procedat; veghează să nu mă mai sîcîie nimeni. Şi cît vor?

BRIGHELLA: Unul şaizeci de ţechini, celălalt o sută treizeci.

ANSELMO *(luînd o pungă de pe scrin)*: Ia punga asta, plăteşte-le şi dă-i dracului!

BRIGHELLA: Voi face întocmai! *(Iese.)*

ANSELMO: În sfîrşit, acum pot nădăjdui că voi avea toată colecţia împăraţilor romani; încet-încet, faima muzeului meu se va răspîndi în întreaga Europă!

BRIGHELLA *(se întoarce cu alte foi)*: Înălţimea-voastră!

ANSELMO: Ce mai vrei? Dacă vine cumva armeanul cu cameele, dă-i drumul să intre imediat.

BRIGHELLA: Foarte bine; dar deocamdată au picat alţi trei creditori: negustorul de postavuri, pînzarul şi proprietarul, care cere chiria!

ANSELMO: Plăteşte-le şi ăstora şi ducă-se dracului!

BRIGHELLA: De-acu-nainte n-o să vă mai bată creditorii la cap.

ANSELMO: Cred şi eu; o dată scăpat de datorii, am să ajung iarăşi stăpîn pe avutul meu.

BRIGHELLA: Şi dacă înălţimea-voastră aţi binevoi să aveţi încredere în mine, aş cuteza să spun c-aţi făcut foarte bine însurîndu-l pe ilustrul vostru fiu, contele, cu fata lui jupîn Pantalone.

ANSELMO: O zestre de douăzeci de mii de scuzi, bani gheaţă, nu-i un fleac! M-a scăpat din mare încurcătură, căci toate veniturile mele erau ipotecate!

BRIGHELLA: Numai cu fuga de-acasă nu prea reuşeam noi să ne scăpăm de datorii: colea patru ducaţi, dincolo trei; într-o parte zece lire, într-alta opt; eraţi dator vîndut la toţi negustorii!

ANSELMO: Ei bine, acuma doresc să-şi primească toată lumea banii, toată! Dacă punga aceea nu

ajunge, o mai am pe asta și apoi... adio! *(Arată o altă pungă în casetă.)*

BRIGHELLA: Așa degrabă s-au topit cei douăzeci de mii de scuzi?

ANSELMO: Față de tine, sluga mea credincioasă, n-am nici o taină: am dosit două mii de scuzi pentru muzeul meu! Vreau să cumpăr cu ei cît mai multe statui și medalii.

BRIGHELLA: Nu vă supărați, dar să prăpădiți atîta bănet pe asemenea lucruri...

ANSELMO: Prăpădesc banii? Prăpădesc banii? Nepriceputule! Ascultă, dacă vrei să te bucuri de mila mea, să nu cîrtești niciodată împotriva splendorilor antichității! Altminteri te alung din casa mea!

BRIGHELLA: De, ce să zic, spuneam și eu ce-am auzit că spun și ceilalți din casă; e lucru lesne de înțeles că nu se pricepe oricine la medalii; numai un cavaler nobil și plin de simțiri alese poate gusta o asemenea desfătare, și-apoi socot că banii care aduc faimă și onoare casei și cetății sînt iscusit chivernisiți... *(Aparte.)* Apoi, dacă-ți place lingușeala, nu te teme, eu ți-s nașu! *(Iese.)*

SCENA 2

CONTELE ANSELMO, singur

ANSELMO: Bravo! Brighella e o slugă de ispravă! Iată un frumos inel etrusc. În antichitate toscanii purtau asemenea inele cînd se cununau. Cît n-aș da să am o lumină eternă, una dintr-acelea pe care le puneau păgînii în mormintele lor! Dar, cu aur mult, sînt sigur c-am s-o capăt.

SCENA 3

CONTESA ISABELLA și CONTELE ANSELMO

ISABELLA *(intrînd, aparte)*: Nu se mai termină odată cu medaliile astea!

ANSELMO: O, scumpă contesă, nici nu-ți închipui ce achiziție grozavă am făcut: un Pescennius, un Pescennius autentic!

ISABELLA: Nici nu-i de mirare: un om atît de inteligent ca tine nu putea face decît achiziții bune.

ANSELMO: Nu cumva ai vrea să spui că nu-i adevărat?!

ISABELLA: Nimic mai adevărat. Oare nu tot dumneata ai achiziționat și o foarte nobilă noră?

ANSELMO: Ce?! Găsești că cei douăzeci de mii de scuzi ne-au dăunat?

ISABELLA: Pentru josnicul preț de douăzeci de mii de scuzi ai sacrificat onoarea nobleței.

ANSELMO: Mofturi! Banii n-au miros. Ne-am născut nobili și nobili rămînem; și o femeie care-a intrat în casa noastră pentru a ne salva de la ruină nu ne schimbă sîngele din vine.

ISABELLA: Nici nu vreau s-aud de-o noră negustoreasă!

ANSELMO: Și acuma nu mă mai bate la cap. Vezi-ți de treabă, eu trebuie să-mi orînduiesc medaliile.

ISABELLA: Dar bijuteria mea cînd mi-o răscumperi?

ANSELMO: Imediat. Și-acuma dacă vrei!

ISABELLA: Cămătarul a adus-o cu el, așteaptă în salon.

ANSELMO: Cît cere?

ISABELLA: O sută de țechini cu camătă cu tot.

ANSELMO: Iată cei o sută de țechini. Da. Sînt din zestrea negustoresei.

ISABELLA: Nu-mi vorbi de ea.

ANSELMO: Dacă te temi că-ți murdăresc nobilele mîini, nu te-atinge de ei.

ISABELLA: Dă-mi-i, dă-mi-i! *(Îi ia.)*

ANSELMO: De-ar fi vrut cerul să mai fi avut un fiu!

ISABELLA: Ce-ai fi făcut?

ANSELMO: Un nou atentat la puritatea sîngelui cu alţi douăzeci de mii de scuzi.
ISABELLA: Suflet josnic! Te laşi corupt de bani? Mi-e şi ruşine că-ţi sînt soţie!
ANSELMO: Cît de bine-ar fi fost dacă, în loc de-atîta nobleţe, mi-ai fi adus în casă ceva mai mulţi bani.
ISABELLA: Lasă fleacurile! Am nevoie de-o rochie.
ANSELMO: Foarte bine. Fă-ţi-o!
ISABELLA: Şi în casă ne lipsesc o sumedenie de lucruri.
ANSELMO: Poftim. Banii ăştia, împreună cu cei o sută de ţechini, fac patru sute de ţechini. Ia-ţi tot ce-ţi trebuie, şi ţie, şi nurorii, şi pentru casă. Eu nu mă bag, nu mă amestec, să mă scuteşti. Şi nu uita că şi banii aceştia sînt tot din zestrea negustoresei.
ISABELLA: Ţii cu tot dinadinsul să-mi ies din fire!
ANSELMO: Fără ea am fi strîns cureaua.
ISABELLA: Mulţumită medaliilor tale.
ANSELMO: Mulţumită fumurilor tale.
ISABELLA: Eu sînt cineva!
ANSELMO *(arătînd banii)*: Dar fără ăştia nu eşti nimic!
ISABELLA: Bagă bine de seamă, să nu care cumva să vină Doralice prin camerele mele!
ANSELMO: Cine? Nora ta?
ISABELLA: Nora mea! Nora mea; asta numai pentru că şi-a vîrît diavolul coada! *(Iese.)*

SCENA 4

CONTELE ANSELMO, singur

ANSELMO: E scrîntită, săraca! Şi mi se pare că între noră şi soacră o să fie obişnuita poveste. Dar nici nu vreau să mă gîndesc. N-au decît să-şi spargă capetele; eu am comorile mele, nici nu-mi pasă... Iată acest minunat Pescennius! Nu mă mai satur admirîndu-l! Şi ceaşca asta de mato-

stat oriental are vreun cusur? Aş putea să bag mîna în foc că e chiar cupa în care Cleopatra a înmuiat perla la faimosul festin al lui Marc Antoniu! O comoară, nu altceva, o comoară!!...

SCENA 5

DORALICE şi CONTELE ANSELMO

DORALICE *(intrînd)*: Slugă preaplecată, tată-socrule!

ANSELMO: Robul tău, iubită noră! Ia spune-mi, te pricepi cumva la antichităţi?

DORALICE: Da, domnule, mă pricep.

ANSELMO: Ei bravo, îmi place; şi cum se face că te pricepi atît de bine?

DORALICE: Mă pricep pentru că toate giuvaerurile, toate rochiile pe care le port sînt antichităţi!

ANSELMO: Eşti plină de spirit, dar nu ţi-ar fi stricat de loc dacă tatăl dumitale te-ar fi îmbrăcat mai la modă înainte de a te mărita!

DORALICE: Dacă nu-i cereaţi douăzeci de mii de scuzi bani gheaţă şi dacă nu aţi fi făgăduit că-mi veţi face tot ce-mi trebuie, m-ar fi îmbrăcat.

ANSELMO: Bine, fie, numai lasă-mă în pace! N-am timp de prăpădit cu fleacuri de-astea.

DORALICE: Bine vă mai stă... nici măcar o rochie de mireasă nu mi-aţi făcut!

ANSELMO: Eşti, pare-se, îmbrăcată destul de convenabil.

DORALICE: Rochia asta o am de cînd eram copil.

ANSELMO: Ei şi? Ce, crezi că măritată nu-ţi mai stă bine? Dimpotrivă, te prinde de minune, şi la nevoie poate fi lărgită.

DORALICE: Nu ştiu însă dacă e de demnitatea dumneavoastră să umblu ca o servitoare.

ANSELMO *(aparte)*: Nici pentru o sută de scuzi n-aş da medalia asta...

DORALICE: La urma urmelor, eu am adus în casă douăzeci de mii de scuzi.

ANSELMO *(aparte)*: Numai şapte, şapte medalii îmi mai lipsesc pentru a întregi colecţia...

DORALICE: Că aţi vrut să faceţi nunta în familie n-am zis nimic...

ANSELMO *(aparte)*: Pun eu mîna şi pe acestea...

DORALICE: Şi nici că n-aţi poftit pe nimeni dintre-ai mei; nu-i nimic, am zis.

ANSELMO *(aparte)*: Mi-ar mai trebui două mii de scuzi. Îi găsesc eu.

DORALICE: Dar ca să stau zăvorîtă în casă, pentru că n-am o rochie de stradă, asta e prea de tot.

ANSELMO *(aparte)*: A început să mă plictisească. *(Doralicei.)* Uite ce e, i-am spus soacrei dumitale să-ţi dea tot ce-ţi trebuie. Du-te şi spune-i ei ce te doare.

DORALICE: Nici nu mă gîndesc să-i spun; soacră-mea nu mă vede cu ochi buni. Aşa că vă rog să-mi daţi dumneavoastră bani ca să-mi cumpăr o rochie.

ANSELMO: Bani? Nu am leţcaie!

DORALICE *(tot flegmatic)*: Cum aşa? Dar cu zestrea mea ce-aţi făcut? Unde s-au topit banii?

ANSELMO: Nu dumitale trebuie să-ţi dau socoteală de asta.

DORALICE: Foarte bine, i-o veţi da soţului meu, zestrea a fost pentru el, nu ca s-o păpaţi dumneavoastră!

ANSELMO: Şi asta mi-o spui aşa, cu linişte?

DORALICE: Parcă-i nevoie să-ţi fiarbă sîngele ca să spui adevărul?

ANSELMO: Fă-mi plăcerea şi pleacă; dacă dumitale nu-ţi fierbe, simt că mie o să-mi clocotească în curînd!

DORALICE: Nu ştiu ce să mai cred de soţul meu! Cum se poate lăsa jecmănit în halul ăsta, om însurat?!!

ANSELMO: Pleacă, te rog!

SCENA 6

CONTELE GIACINTO şi cei de mai înainte

GIACINTO *(intrînd)*: Nevasta mea are perfectă dreptate! O soţie nu trebuie tratată în felul acesta.

ANSELMO *(aparte)*: O, sărmanele mele medalii!

GIACINTO: Adică nu merită nici măcar o rochie?

ANSELMO: Du-te la maică-ta, i-am dat patru sute de ţechini.

GIACINTO: Oricum, dumneata eşti capul familiei.

ANSELMO: Ei, nu mă pot îngriji de toate.

GIACINTO: Blestemate antichităţile alea!

DORALICE: Spune că nu mai are nimic din cei douăzeci de mii de scuzi!

GIACINTO: Nu mai are nimic? Cum de s-au irosit atîţia bani?!

DORALICE: Ştiu că pentru mine n-au cheltuit un sfanţ!

GIACINTO: Eu n-am primit nici o leţcaie!

DORALICE: Cum vine asta, tată-socrule?

GIACINTO: Eu am nevastă, dragă tată, nu pot trăi de azi pe mîine!

ANSELMO: Lăsaţi-mă în pace! Am atîtea pe cap, încît nici nu mai ştiu pe ce lume trăiesc! Nu mai pot! *(Pune medaliile în casetă şi pleacă cu caseta.)*

SCENA 7

CONTELE GIACINTO şi DORALICE

DORALICE: Ei, ce mai zici? Frumos răspuns, nu-i aşa?

GIACINTO: Ce să mai zic! Medaliile astea i-au luat minţile.

DORALICE: Dacă lui i-au luat minţile, asta nu înseamnă că trebuie să ţi le ia şi ţie!

GIACINTO. Ce mă sfătuieşti să fac?

DORALICE: Să spui tot ce ai pe inimă.
GIACINTO: E cu neputință. E tatăl meu și îi datorez respect.
DORALICE: Ai auzit? Mama ta are patru sute de țechini. Convinge-o să cheltuiască și pentru mine ceva.
GIACINTO: Nici asta nu-i ușor.
DORALICE: Dacă nu vrea s-o facă de voie, fă-o să înțeleagă de nevoie!
GIACINTO: E mama mea.
DORALICE: Și eu sînt nevasta ta.
GIACINTO: Ce bine ar fi dacă ați trăi în armonie!
DORALICE: E greu.
GIACINTO: Dar pentru ce?
DORALICE: Pentru că mama e prea mîndră!
GIACINTO: Modestia ta ar îmbuna-o. Ascultă, scumpă Doralice, două femei care se ceartă sînt ca două uși deschise prin care răbufnește furtuna; e de-ajuns să se-nchidă una singură și năprasna se potolește.
DORALICE: Supărarea mea nu e un vînt!
GIACINTO: Ai dreptate, e numai un zefir, dar unul atît de ușurel și de pișcător, încît adierea lui te pătrunde pînă-n măduva oaselor!
DORALICE: Ar vrea să vîre groaza-n noi cu năbădăile ei!
GIACINTO: Da, dar nici tu nu te pierzi cu firea, ai un calm...
DORALICE: Veșnic îmi scoate ochii cu noblețea ei.
GIACINTO: Și tu cu zestrea ta.
DORALICE: Zestrea mea nu-i basm!
GIACINTO: Dar nici noblețea ei nu-i născocită.
DORALICE: Așa! Care va să zică în loc să ții cu mine, tot ei îi dai dreptate!
GIACINTO: Îți dau dreptate atunci cînd ai.
DORALICE: Poate că nici atunci cînd cer o îmbrăcăminte cuviincioasă n-am dreptate, nu?
GIACINTO: Departe de mine gîndul acesta; aș vrea numai s-o respecți mai mult pe mama.

DORALICE: Ei bine, ca să n-o mai supăr și pentru a o respecta mai mult, am să mă întorc înapoi la tata!
GIACINTO: Iată c-a început să adie și zefirul cel pișcător! Cu aerul cel mai nevinovat ești gata să faci cea mai urîtă faptă din lume...
DORALICE: Oare aș face un rău atît de mare dacă m-aș întoarce la tata?
GIACINTO: Cu-atît mai mare ar fi dacă ți-ai părăsi bărbatul.
DORALICE: Cine te oprește să mă însoțești?
GIACINTO: Plecînd din casa părintească, eu aș face cu mult mai rău!
DORALICE: Să stăm atunci pe loc și s-o ducem tot așa, înainte.
GIACINTO: N-am spus asta, dar tu de-abia ai venit aici.
DORALICE: Ziua bună se cunoaște de dimineață!
GIACINTO: Mama are să te iubească.
DORALICE: Nu cred.
GIACINTO: Dacă ți-ai da puțină osteneală, așa o să fie.
DORALICE: Cu o fiară ca ea nu-i chip!
GIACINTO: Mama mea, o fiară?
DORALICE: Da, fiară; e o fiară!
GIACINTO: Și-mi spui lucrul acesta cu atîta calm?
DORALICE: Nu văd pentru ce-aș clocoti?!
GIACINTO: Doralice dragă, fii mai înțeleaptă!
DORALICE: Sînt prea înțeleaptă, cu mult prea înțeleaptă!
GIACINTO: Hai, dacă ții la mine, fii mai îngăduitoare!
DORALICE: Dă-ți osteneala să am tot ce-mi trebuie și voi fi cît se poate de îngăduitoare.
GIACINTO: Meritul virtuții constă în suferință.
DORALICE: Bine, o să sufăr; dar vreau o rochie!
GIACINTO: O vei avea, o vei avea!
DORALICE: O vreau, chiar dacă mi-aș frînge gîtul pentru asta! Sînt încăpățînată, o vreau!
GIACINTO: Îți promit c-o vei avea.

DORALICE: Acum o vreau! Acum.
GIACINTO: Plec numaidecît la negustor! *(Aparte.)* Trebuie s-o calmez într-un fel.
DORALICE: Aş vrea să ştiu ce rochie vrei să-mi faci.
GIACINTO: O rochie bună, în orice caz!
DORALICE: Sper că va fi cu aur şi cu argint, nu?
GIACINTO: Din mătase simplă n-ar merge?
DORALICE: Cred că douăzeci de mii de scuzi îmi dau dreptul să port şi eu o rochie stropită cu un pic de aur...
GIACINTO: Bine, draga mea, va fi cu aur!
DORALICE: Fii drăguţ, te rog, şi trimite-mi camerista, îmi trebuie o scufie.
GIACINTO: Doralice dragă, n-ar strica dacă ai fi mai drăguţă şi cu Colombina. Slujeşte de multă vreme la noi în casă; mama ţine la ea şi ar putea pune o vorbă bună.
DORALICE: Asta-i nemaipomenit! Acum trebuie să mă ploconesc şi-n faţa servitoarei! Trimite-mi-o repede, am nevoie de ea.
GIACINTO: Imediat! *(Aparte.)* Bine-mi mai merge! Mama trînteşte şi bufneşte, nevastă-mea-i năbădăioasă şi-nţepată, iar eu stau la răscruce de vînturi. Numai, Doamne, fereşte, de nu mi s-ar prăbuşi casa în cap! *(Pleacă.)*

SCENA 8

DORALICE, apoi COLOMBINA

DORALICE: A, cînd e vorba de asta, n-o să mă las eu dusă de nas! Nu! Şi am să le spun deschis tot ce nu-mi va plăcea! Bărbatul meu se minunează că sînt calmă. Cred însă că e mai bine să fiu aşa. Cine se lasă pradă mîniei, fără nici o socoteală, îşi strică şi sănătatea şi se face şi de rîsul duşmanilor.

COLOMBINA: Domnișorul conte mi-a spus că mă cheamă stăpîna, dar n-o văd. O fi plecat oare?

DORALICE: Stăpîna care te-a chemat sînt chiar eu!

COLOMBINA: O! Iertați, dar stăpîna mea e luminăția-sa doamna contesă!

DORALICE: Nu sînt și eu stăpînă în casa aceasta?

COLOMBINA: Eu slujesc doamnei contese.

DORALICE: Pînă mîine ai să-mi faci o scufie.

COLOMBINA: Mi-e cu neputință, credeți-mă.

DORALICE: Și pentru ce?

COLOMBINA: Pentru că am de lucru pentru stăpîna.

DORALICE: Stăpînă îți sînt și eu, și vreau să fiu slujită! Altminteri zbori de-aici!

COLOMBINA: Slujesc în casa asta de zece ani.

DORALICE: Și ce vrei să spui cu asta?

COLOMBINA: Vreau să spun că s-ar putea să nu izbutiți a mă da afară.

DORALICE: Țărancă necioplită!

COLOMBINA: Eu țărancă?! Nu mă cunoașteți, doamnă!

DORALICE: Daa? Și cine-mi sînteți, mă rog? Spuneți-mi, rogu-vă, fiindcă n-aș vrea să mai greșesc.

COLOMBINA: Tatăl meu vindea nasturi și spelci pe stradă... așa că stîntem negustori cu toții!

DORALICE: Sîntem negustori cu toții? Ai vrea să spui că între un tarabagiu și un onorabil negustor din centru nu e nici o deosebire?

COLOMBINA: O fi, dar asta-i numai o chestie de parale.

DORALICE: Știi, Colombina, că ești obraznică?

COLOMBINA: Eu, doamnă, obraznică? Eu care de zece ani slujesc aici și care-s mai stăpînă decît stăpîna?

DORALICE: Da, chiar tu; și, dacă nu-ți bagi mințile-n cap, ai să ai de-a face cu mine.

COLOMBINA: Și ce-o să-mi faceți?

DORALICE: O să te plesnesc, asta o să-ți fac! *(O pălmuiește și pleacă.)*

SCENA 9

COLOMBINA, singură

COLOMBINA: Să dea ea în mine? Nici n-a apucat să-şi termine vorba şi gata, mi-a şi dat o palmă! Nu m-aşteptam la asta... Dar lasă, că mă răzbun eu, jur în faţa lui Dumnezeu! Am să-i spun stăpînei şi-o să mă răzbune ea. Sînt de zece ani în casa asta, fără mine e legată de mîini şi de picioare, trebuie să mă răzbune! Blestemata! Auzi, o palmă! Dacă mi-ar fi dat-o stăpîna, mai mergea, e nobilă; dar să dea în mine o negustorească, asta n-o pot răbda! *(Pleacă.)*

SCENA 10

Camera contesei Isabella

CONTESA ISABELLA, apoi CONTELE GIACINTO

ISABELLA: Doamna noru-mea e ca o baltă stătută care se umflă pe nesimţite şi, dacă nu voi lua măsuri din vreme, ne va îneca pe toţi. Am băgat de seamă că intră în vorbă cu toată lumea care vine în casă şi se pare că-şi cîştigă încrederea oamenilor. Nu c-ar fi frumoasă, dar tinereţea, noutatea şi bogăţia pot atrage lumea de partea ei. Nu vreau să fiu năpăstuită în propria mea casă. Încă n-am ajuns la vîrsta resemnării, nu depun armele!

GIACINTO: Respectele mele, mamă!

ISABELLA: Bună ziua!

GIACINTO: Ce ai? Îmi pari tulburată.

ISABELLA: Sărmanul meu copil, eşti un sacrificat.

GIACINTO: Eu, sacrificat? Pentru ce?

ISABELLA: Chiar tatăl tău, propriul tău părinte te-a asasinat.

GIACINTO: Tatăl meu! Ce mi-a făcut tata?

ISABELLA: Ți-a dat o nevastă nedemnă de tine.

GIACINTO: În privința soției mele sînt cît se poate de mulțumit; o iubesc din toată inima și nu știu cum să mulțumesc cerului că mi-a dăruit-o!

ISABELLA: Dar cu noblețea ta cum rămîne?

GIACINTO: Fără zestrea Doralicei noblețea noastră era în mare pericol...

ISABELLA: Totuși, s-ar fi putut găsi o fată care să aibă și avere și noblețe.

GIACINTO: Era greu, la un pas de prăpastie cum ne aflam.

ISABELLA: Te rog să nu mai vii la mine cu asemenea idei!

GIACINTO: Am venit, doamnă, pentru o chestiune foarte importantă.

ISABELLA: Anume?

GIACINTO: Îmi place să cred că o nevastă cu o zestre de douăzeci de mii de scuzi merită să aibă o rochie ca lumea.

ISABELLA: Pentru mutra ei, e chiar prea bine îmbrăcată.

GIACINTO: Așa cum e îmbrăcată acuma nu ne putem duce la nici o sindrofie.

ISABELLA: Atît ar mai lipsi, să te duci cu ea la sindrofii! Nu-ți dai seama că un afront la adresa ei se răsfrînge și asupra noastră? Frumos îți mai cinstești familia!

GIACINTO: Dar atunci va trebui să stea veșnic închisă în casă?

ISABELLA: Da, domnule, da, veșnic închisă în casă. Retrasă, fără să fie văzută de nimeni.

GIACINTO: Dar toată lumea știe că Doralice e soția mea; avem prieteni, vom primi vizite; cîteva doamne și-au și anunțat sosirea...

ISABELLA: Nu uita că nimeni nu poate călca în casa

aceasta fără permisiunea mea, sînt stăpîna! Şi acela care va încerca să facă altfel va găsi uşa zăvorîtă.

GIACINTO: Bine, o să-ţi facem pe voie, dar trebuie să ne gîndim puţin şi la ea, sărăcuţa, s-o mulţumim şi pe ea cu ceva. Trebuie să-i facem o rochie.

ISABELLA: În ceea ce mă priveşte, eu nu ţin de loc s-o mulţumesc; dar, iată, de dragul tău am să mă înduplec şi-o să-i facem o rochie. Din ce vrei să fie? Din stambă sau din aţică?

GIACINTO: La dracu! Nici una, nici cealaltă nu sînt prea potrivite pentru o doamnă.

ISABELLA: Doar nu s-a născut doamnă!

GIACINTO: E soţia mea.

ISABELLA: Fie şi aşa; din ce-ai vrea să i-o faci?

GIACINTO: Dintr-o stofă la modă, cu aur sau cu argint.

ISABELLA: Ţi-ai pierdut capul? Ori îţi închipui că ne dau banii afară din casă?!

GIACINTO: Dar eu cred că pot pretinde această rochie.

ISABELLA: Ce înseamnă asta că poţi pretinde? Nu te-am auzit rostind niciodată acest cuvînt în faţa mamei tale. Iată rezultatul frumoaselor lecţii pe care ţi le dă nevastă-ta!

GIACINTO: Dar atunci ce-i este îngăduit să facă, biata de ea, în această casă?

ISABELLA: Să mănînce, să bea, să muncească şi, cînd va avea copii, să şi-i crească!

GIACINTO: Aşa nu merge.

ISABELLA: Sau aşa, sau mai rău.

GIACINTO: Fii mai milostivă, dragă mamă!

ISABELLA: Şi tu, fiul meu, ceva mai înţelept!

GIACINTO: Te rog, fă-i rochia, fă-i-o de dragul meu!

ISABELLA: Iată şase ţechini, fă-i-o tu!

GIACINTO: Şase ţechini? Îmbracă sluga dumitale cu ei! *(Iese.)*

SCENA II

CONTESA ISABELLA, apoi DOCTORUL

ISABELLA: E de nerecunoscut! Şi asta numai din pricina neobrăzatei de Doralice!
DOCTORUL *(din culise)*: Îngăduiţi să intru, doamnă?
ISABELLA: Intră, doctore, intră!
DOCTORUL: Omagiile noastre, doamnă contesă!
ISABELLA: Eşti cam scump la vedere de la o vreme încoace, doctore!
DOCTORUL: Am fost cam ocupat în ultimele zile.
ISABELLA: Eh! Şi vechile prietenii se mai răcesc cîteodată.
DOCTORUL: Iertaţi-mă, dar mă simt nedreptăţit, doamnă; din clipa în care m-aţi cinstit cu binevoitoarea dumneavoastră atenţie, n-am lipsit de la datoria mea şi v-am servit cît mi-a stat în putinţă.
ISABELLA: Dă-mi, te rog, scaunul acela!
DOCTORUL: Îndată! *(Îi aduce scaunul.)*
ISABELLA *(aşezîndu-se)*: Ai tabac?
DOCTORUL: Sincer vorbind, mi-am uitat tabachera acasă.
ISABELLA: Nu-i nimic, caută în caseta aceea şi-ai să găseşti o tabacheră, adu-mi-o!
DOCTORUL: Îndată, doamnă! *(Se duce şi ia tabachera.)*
ISABELLA *(aparte)*: Îmi place doctorul pentru că-şi cunoaşte datoria; îşi cunoaşte lungul nasului.
DOCTORUL *(oferind contesei tabachera)*: Poftiţi!
ISABELLA *(oferindu-i tabac)*: Ia miroase tabacul ăsta!
DOCTORUL: Ce-i drept, e bun!
ISABELLA: Ţi-l dăruiesc.
DOCTORUL: Şi tabachera?
ISABELLA: Bineînţeles.
DOCTORUL: Oh! Vă sînt îndatorat!
ISABELLA: Astăzi vei prînzi cu mine.
DOCTORUL: Mă copleşiţi. Cu multă plăcere, mai ales că voi avea prilejul de-a o cunoaşte şi pe doamna nora dumneavoastră.

ISABELLA: Nu-mi pomeni de ea!
DOCTORUL: De ce, doamnă? Doar e soţia tînărului conte, soţia fiului dumneavoastră.
ISABELLA: N-are decît să se spele pe cap cu ea!
DOCTORUL: E drept că nu-i prea de neam, dar a adus o zestre destul de importantă.
ISABELLA: Ah! Şi dumneata mă baţi la cap cu zestrea asta?
DOCTORUL: Nu vă mîniaţi, doamnă, am amuţit!
ISABELLA: La urma urmei, ce mare lucru a adus?
DOCTORUL: O! Ce-a adus? Cîteva zdrenţe.
ISABELLA: Nu merita să intre în casa noastră.
DOCTORUL: De bună seamă că nu merita. Eu, unul, drept să vă spun, am rămas tare mirat auzind de încheierea acestei căsătorii...
ISABELLA: Îmi crapă obrazul de ruşine!
DOCTORUL: Vă plîng, doamnă! N-ar fi trebuit să consimţiţi pentru nimic în lume!
ISABELLA: Dar şi dumneata m-ai sfătuit s-o fac.
DOCTORUL: Eu? Nu-mi amintesc.
ISABELLA: Nu mi-ai spus dumneata că toate ne merg anapoda şi că trebuie să ne gîndim să ne refacem?
DOCTORUL: Se prea poate să fi spus...
ISABELLA: Nu mi-ai demonstrat dumneata că zestrea aceasta de douăzeci de mii de scuzi ne va pune casa pe picioare?
DOCTORUL: Poate c-am spus; şi de fapt aşa şi e: domnul conte şi-a redobîndit întreaga avere şi, trebuie s-o recunosc, eu am fost acela care l-a îndemnat!
ISABELLA: Asta înseamnă că ipotecile au fost lichidate?
DOCTORUL: În întregime!
ISABELLA: Asta înseamnă că nu vom mai trăi în nesiguranţă şi că nu ne vom mai plictisi prietenii. Şi dumneata, scumpul meu doctor, ne-ai ajutat de-atîtea ori! N-am uitat.
DOCTORUL: Să nu mai vorbim de asta. Cînd pot, o fac cu plăcere.

SCENA 12

COLOMBINA și cei de mai înainte

COLOMBINA *(intră, aproape plîngînd)*: Doamnă, a venit cavalerul del Bosco.

ISABELLA *(doctorului)*: Du-te, du-te, sosește cavalerul del Bosco.

DOCTORUL: Iertați-mă, dar parcă-ați spus să rămîn...

ISABELLA: Cine ți-a îngăduit să mă contrazici? Dacă ți-am spus să pleci, înseamnă că trebuie să pleci!

DOCTORUL: Imediat. Plec, doamnă! *(Plecînd.)* Slugă preaplecată.

ISABELLA: Te aștept la masă.

DOCTORUL: Dacă vă iritați atît de ușor...

ISABELLA: Fără multe mofturi! Te-aștept la prînz.

DOCTORUL *(aparte)*: De-atîta amar de vreme mă învîrt în casa asta și tot nu i-am deprins năravul! *(Pleacă.)*

SCENA 13

CONTESA ISABELLA și COLOMBINA

ISABELLA: A sosit cavalerul?

COLOMBINA *(tot plîngînd)*: Da, doamnă!

ISABELLA: La Doralice n-a fost nimeni?

COLOMBINA *(ca și mai sus)*: Nu, doamnă.

ISABELLA: Dar de ce plîngi?

COLOMBINA: Mi-a tras doamna Doralice o palmă.

ISABELLA: Ce-ai spus? Ți-a tras o palmă? O palmă cameristei mele? Și de ce? Povestește-mi! Cum a fost?

COLOMBINA *(plîngînd)*: Pentru că spunea că ea e stăpîna; că dumneavoastră nu mai contați, sînteți bătrînă. Eu m-am încăpățînat să-mi apăr stăpîna și ea mi-a dat o palmă.

ISABELLA: Ah! Nemernica, neruşinata şi îngîmfata! I-arăt eu ei, mi-o va plăti cu vîrf şi îndesat! Jur pe ce am mai scump că mi-o va plăti!

SCENA 14

CAVALERUL DEL BOSCO şi cele de mai înainte

CAVALERUL *(intrînd)*: Îngăduiţi, doamnă contesă?

ISABELLA: Nici nu puteaţi sosi la timp mai potrivit, cavalere! Am nevoie de dumneavoastră.

CAVALERUL: La dispoziţia dumneavoastră, doamnă! Porunciţi!

ISABELLA: Dacă-mi sînteţi într-adevăr atît de devotat, vi se oferă prilejul să mi-o dovediţi.

CAVALERUL: Fac orice porunciţi.

ISABELLA: Doralice, care, spre nefericirea mea, îmi este noră, m-a jignit profund şi ţin cu tot dinadinsul să fiu satisfăcută. Cu bărbatu-meu, degeaba: în afară de medaliile lui nu vrea să ştie de nimic, e un prost! Fiu-meu e îndrăgostit pînă peste cap de nevastă-sa şi nici nu va lua în seamă ce vorbesc. Îmi rămîneţi numai dumneavoastră; dumneavoastră sînteţi cavaler, şi îmi sînteţi devotat, aşa că dumneavoastră vă revine să-mi susţineţi cauza!

CAVALERUL: În ce constă ofensa?

COLOMBINA: Mi-a dat o palmă!

CAVALERUL: Doar atît?

ISABELLA: Credeţi că e un fleac să-mi bată camerista?

COLOMBINA: De zece ani slujesc în casa asta!

CAVALERUL: Nu e cazul să stîrnim furtuna pentru-atîta lucru.

ISABELLA: Dar din ce cauză a făcut-o nu întrebaţi?

COLOMBINA: Aici e buba!

CAVALERUL: Bine, pentru ce a făcut-o?

ISABELLA: Nici nu mai pot vorbi, tremur de indignare! Spune tu, Colombina!

COLOMBINA: Spunea că stăpîna nu mai are dreptul să poruncească.

ISABELLA (*cavalerului*): Ce-aveți de spus?

COLOMBINA: Zicea că e bătrînă...

ISABELLA: Taci, mincinoaso, n-a spus așa! Spunea c-ar vrea să poruncească ea. C-ar vrea să fie ea stăpîna și, fiindcă Colombina ținea cu mine, a pălmuit-o!

CAVALERUL: Doamnă contesă, nu merită să facem atîta zarvă.

ISABELLA: Cum? Va trebui să trec peste asemenea ofensă? Și dumneavoastră, tocmai dumneavoastră mă sfătuiți să fac astfel?! Haide, haide, că nu meritați numele de cavaler! Și dacă nu vreți să-mi îmbrățișați cauza, voi afla pe altcineva, cu mai multă inimă și cu mai multă demnitate.

CAVALERUL (*aparte*): Trebuie să-i intru în voie! Scumpă contesă, nu vă mîniați; am spus-o doar așa, nădăjduind că vă veți liniști; ofensa e gravă, deosebit de gravă și merită să fie pedepsită.

ISABELLA: Să-mi bată camerista?

CAVALERUL: Ce insolență!

ISABELLA: Și să spună că nu mai sînt eu cea care poruncește?

CAVALERUL: Adevărată nerușinare! Și să spună că sînteți bătrînă!

ISABELLA: V-am spus doar că n-a spus așa; nici nu putea și nici n-a spus-o!

COLOMBINA: Ba da! Vă jur c-așa a spus!

ISABELLA: Pleacă! Du-te de aici!

COLOMBINA: Și a spus mai mult decît atît: că acum trebuie să ședeți la gura sobei.

ISABELLA: Pleacă de-aici, ești o mincinoasă!

COLOMBINA: Să-mi tăiați nasul dacă mint!

ISABELLA: Taci, că-ți dau și eu vreo două! Pleacă de-aici!
COLOMBINA: Să mor, dacă mint! *(Iese.)*

SCENA 15

CONTESA ISABELLA și CAVALERUL DEL BOSCO

ISABELLA: Colombina minte cu nerușinare, să n-o credeți!
CAVALERUL: Atunci poate că nici povestea cu palma nu-i adevărată?!
ISABELLA: O, palma i-a dat-o, cu siguranță că i-a dat-o.
CAVALERUL: Sînteți convinsă?
ISABELLA: Mai mult decît convinsă. Și vă rog să vă gîndiți cum aș putea fi răzbunată.
CAVALERUL: Mă voi gîndi. Trebuie să văd ce-i de făcut, cum trebuie să procedăm pentru a vă satisface.
ISABELLA: Și nu uitați că eu sînt o nobilă, iar ea nu.
CAVALERUL: Foarte bine.
ISABELLA: Și că eu sînt stăpîna casei.
CAVALERUL: Aveți dreptate. Iar vîrsta se cere și ea respectată.
ISABELLA: Ce legătură are asta cu vîrsta? Pentru motivul acesta nu pretind nici o satisfacție.
CAVALERUL: Vreau să spun...
ISABELLA: Sper că m-ați înțeles. Vestiți-i contelui, soțul meu, și tînărului conte, fiul meu, că vreau să mi se facă dreptate. De nu, știu eu ce trebuie să fac. Vă aștept cu răspunsul, cavalere! *(Pleacă.)*
CAVALERUL: Nu mă costă cine știe ce de-i fac pe plac acestei scrîntite, cu-atît mai mult cu cît voi avea, astfel, prilejul să ajung la doamna Doralice, care e și mai tînără, și mai frumoasă! *(Pleacă.)*

SCENA 16

Un salon în apartamentul contelui Anselmo
BRIGHELLA și ARLECCHINO; acesta din
urmă poartă barbă și e deghizat în armean

BRIGHELLA: Și cum îți spuneam, stăpînul meu se dă în vînt după antichități. Crede tot ce-i spui și cumpără orice; aruncă banii pe fleacuri care nu fac două parale.

ARLECCHINO: Și ce ai de gînd? Ai vrea să mă ia drept anticar?

BRIGHELLA: Așa cum te-am dichisit eu, și cu bărboiul ăsta, stăpînul are să creadă că ești anticar sadea și n-o să-ți vină greu să-i vîri pe gît toate fleacurile astea pe care ți le-am dat. Și-apoi împărțim banii pe din două.

ARLECCHINO: Și dacă prinde domnul conte mișcarea și-n loc de bani îmi arde o ciomăgeală zdravănă, o împărțim și pe-asta pe din două?

BRIGHELLA: N-are de unde să te cunoască, nu te-a văzut niciodată. Și-apoi, îmbrăcat așa, și cu barba asta, o să creadă c-abia ai venit din Armenia.

ARLECCHINO: Dar nu știu o boabă armenește!

BRIGHELLA: E-așa de greu să te prefaci că știi? Nici el nu pricepe limba asta; n-ai decît să agăți cîte un *ira* sau *ara* la coada fiecărui cuvînt, și el o s-o ia de bună.

ARLECCHINO: Vreauera, vădara, cumpărara... merge?

BRIGHELLA: Strașnic! Și dacă n-ai să uiți nici numele rarităților pe care le vinzi, să știi că ne-a pus dumnezeu mîna-n cap!

ARLECCHINO: Dar știu că și tu te prăpădești cu firea de dragul lui stăpîn'tu!

BRIGHELLA: Zău c-am vrut să-i deschid ochii, dar nu se prinde; nu vrea, și pace! Aruncă banii în prostie pe toate nimicurile, și, dacă arde casa, vreau să mă încălzesc și eu!

ARLECCHINO: Foarte bine! Numai de n-aş uita ceva.
BRIGHELLA: Vezi să nu te dai de gol... Oh, uite-l că vine!

SCENA 17

CONTELE ANSELMO şi cei de mai înainte

BRIGHELLA: Stăpîne, a venit armeanul acela cu antichităţile.
ANSELMO: Bravo, bravo! Are ceva piese de valoare?
BRIGHELLA: O să vă stea mintea-n loc cînd l-eţi vedea!
ANSELMO *(lui Arlecchino)*: Salut, amice!
ARLECCHINO: Salutara, scumpara, stapanara! *(Lui Brighella.)* E bine?
BRIGHELLA: Dă-i înainte!
ANSELMO: Ce frumuseţi ai să-mi arăţi?
ARLECCHINO *(arătîndu-i o lampă de ulei, care se foloseşte în bucătărie)*: Acestera estera... estera... *(Către Brighella.)* Ce dracu e?
BRIGHELLA *(încet, lui Arlecchino)*: Lumina eternă...
ARLECCHINO: Estera lumina lanterna, gasita la paramida di Egipt în mormîntul Bartolomeu.
ANSELMO: Ce tot îndrugă ăsta? Nu pricep nimic.
BRIGHELLA: Aşteptaţi, că eu o rup oleacă pe armeneşte. *(Se preface că vorbeşte armeneşte.)* Aracapi, nicoscopi, ramarcata...
ARLECCHINO *(se preface că-i răspunde lui Brighella în armeneşte)*: Racara cà, taratapata, baraca cà, coro cù, cara cà...
BRIGHELLA: Aţi văzut? Am înţeles totul. Spune că este o „lumină eternă", găsită în piramidele din Egipt, în mormîntul lui Ptolomeu.
ARLECCHINO: Aşa! Chiar aşa!
ANSELMO: Am înţeles, am priceput! *(Aparte.)* O, ce raritate! De-aş pune mîna pe ea... n-o las, nu o

scap eu din mînă... *(Lui Arlecchino.)* Cît ceri pe ea?

ARLECCHINO: Doizeci țechini.

ANSELMO: Oh, e prea mult. Dacă mi-ai lăsa-o cu zece, poate-poate-aș lua-o.

ARLECHINO: Nu putut. Nu putut.

ANSELMO: La urma urmelor, nici nu-i cine știe ce raritate. *(Aparte.)* Vreau s-o am cu orice preț!

BRIGHELLA: Lăsați-mă pe mine!

ANSELMO *(face semn că dă doisprezece țechini)*.

BRIGHELLA: Lamacà, volenic, calabà?

ARLECCHINO: Salamin, salamun, salama!

BRIGHELLA: Curich, maradas, chiribarà?

ARLECCHINO: Sarich, micon, tiribic!

ANSELMO *(aparte)*: Ce limbă curioasă! Și Brighella înțelege!

BRIGHELLA: S-a făcut, stăpîne! E în regulă!

ANSELMO: Da? Cît?

BRIGHELLA: Paișpe țechini.

ANSELMO: Nu-i rău! Sînt încîntat! Stimate domn, paisprezece țechini?

ARLECCHINO: Fie!

ANSELMO: Așa, foarte bine. Poftim banii. *(Îi numără.)*

ARLECCHINO: Îndatorat, îndatorat.

ANSELMO: Și cînd mai aveți ceva... ceva deosebit, nu mă ocoliți.

ARLECCHINO: Da, voi venira și aducara, cuccara.

ANSELMO *(lui Brighella)*: Ce înseamnă cuccara?

BRIGHELLA: Asta înseamnă că vă preferă celorlalți amatori.

ANSELMO *(lui Arlecchino)*: Foarte bine, dacă tu cuccara pe mine, și eu cuccara pe tine.

ARLECCHINO: Eu cuccara tu, dar tu nu cuccara eu.

ANSELMO: Îmi promiți?

BRIGHELLA: Mai vine el, nu vă fie teamă!

ARLECCHINO: Vă salutara, stăpînara!

BRIGHELLA: Mai stai un pic!... Așteaptă-mă! *(Vrea să iasă după el.)*

ANSELMO *(lui Brighella)*: Ascultă!
BRIGHELLA: O clipă... trebuie să-l conduc! *(Vrea să plece.)*
ANSELMO: Ascultă-mă! *(Încearcă să-l rețină.)*
BRIGHELLA: Mă întorc! Mă-ntorc îndată! Poate mai are ceva. *(Aparte.)* Blestematul! și cei șapte țechini ai mei! *(Iese alergînd.)*

SCENA 18

CONTELE ANSELMO, apoi PANTALONE

ANSELMO: Ce necrezut noroc! De-o piesă ca aceasta nu te împiedici la fiecare pas; iar Brighella, da, se pricepe să descopere negustori de antichități. În sfîrșit, multvisata „lumină eternă" din Egipt, lumina eternă din mormîntul lui Ptolomeu se află în mîinile mele! Am s-o montez în aur, ca pe o nestemată!
PANTALONE *(din culise)*: E îngăduit, domnule conte?
ANSELMO: E domnul Pantalone? Intră, intră!
PANTALONE: Preasupusa dumneavoastră slugă, domnule conte!
ANSELMO: Ești binevenit, scumpul meu prieten. Dumneata, care ești negustor, care călătorești atîta și te pricepi la rarități, evaluează-mi această splendidă piesă antică!
PANTALONE: Mda... se vede treaba că sînt un negustor de vază de îndată ce sînt chemat să evaluez o tinichea ca asta!
ANSELMO: Nu se pricepe de loc, sărmanul Pantalone! Privește, aceasta este „lumina eternă" din mormîntul lui Ptolomeu.
PANTALONE *(rîde)*.
ANSELMO: Da, da, chiar din mormîntul lui Ptolomeu, găsită într-o piramidă din Egipt.
PANTALONE *(rîde)*.

ANSELMO: Rîzi fiindcă nu te pricepi la lucrurile astea.

PANTALONE: Așa-i, domnule, aveți dreptate, sînt un ageamiu. Dumneavoastră, însă, dumneavoastră vă pricepeți atît de bine, încît tot orașul se minunează că un cavaler atît de distins își pierde vremea și risipește atîta bănet pe asemenea prostii.

ANSELMO: Glasul invidiei, amice! Aș putea să pun rămășag că toți bîrfitorii mei mă condamnă în public, dar în taină mă admiră.

PANTALONE: Pentru colecția asta de bulendre nu vă invidiază nimeni, domnule. Nimeni nu vă vrea răul și nici să vă mînie nu țintește nimeni. Cu mine se schimbă însă socoteala; fiica mea trăiește sub acoperișul ăsta, e sînge din sîngele meu, și nu pot răbda glumele care se fac pe socoteala domniei-voastre.

ANSELMO: Fiecare petrece în felul său. Unii joacă, alții merg la cîrciumă, iar eu mă dau în vînt după antichități.

PANTALONE: Pasiunile dumneavoastră mă lasă rece, sînt îngrijorat însă de copila mea.

ANSELMO: Fiica dumitale o duce foarte bine, nu-i lipsește nimica.

PANTALONE: Nu-i lipsește nimica! Dar n-are nrci măcar o rochie ca lumea ca să poată ieși din casă.

ANSELMO: Ascultă, prietene, chestiunea aceasta nu mă privește.

PANTALONE: Nu v-o fi privind, dar ar fi cazul să găsim un leac.

ANSELMO: Du-te la nevastă-mea, vorbește cu ea, înțelege-te cu ea, nu-mi bate mie capul.

PANTALONE: Și dacă n-o să găsească ea leacul, apoi am să-l găsesc eu!

ANSELMO: Lasă-mă în pace! Eu sînt ocupat cu medaliile, cu colecțiile mele, cu muzeul meu.

PANTALONE: Doralice e fata unui om cumsecade și poate sta alături de orișicine.

ANSELMO: Nici nu știu ce spui. Știu doar că „lumina aceasta eternă" e minunată! Te salut, domnule Pantalone! *(Pleacă.)*

SCENA 19

PANTALONE, apoi DORALICE

PANTALONE: Grozav mă bagă în seamă, n-am ce zice! Dar, lasă, că mai vorbim noi. Iat-o și pe Doralice! Să fiu cu băgare de seamă.

DORALICE: Scumpul meu părinte!... Ne vedem atît de rar!

PANTALONE: Tu știi, scumpă Doralice, cît sînt de ocupat. Și-apoi, nu vin prea des tocmai pentru a nu auzi atîtea nimicuri.

DORALICE: Cele cuprinse în biletul meu sînt însă lucruri adevărate.

PANTALONE: E îndeobște cunoscut că voi, femeile, spuneți totdeauna adevărul.

DORALICE: De cînd am pășit în casa asta n-am avut nici o clipă de liniște, dragă tată.

PANTALONE: Soțul tău cum se poartă cu tine?

DORALICE: O, în privința lui n-am de ce mă plînge. E bun, mă iubește și nu mă supără cu nimic.

PANTALONE: Atunci ce mai dorești? Atîta nu-i de-ajuns?

DORALICE: Soacra mea nu mă poate suferi!

PANTALONE: Ia-o cu binișorul, prefă-te că nu bagi de seamă ceea ce nu-ți convine și că nu auzi nimic. Cu timpul te va iubi și ea.

DORALICE: În casa asta toți se gătesc, toți risipesc, toți petrec, afară de mine.

PANTALONE: Răbdare, draga mea, răbdare, și fii sigură că vor veni zile senine și pentru tine. Deocamdată ești prea de curînd în casă, nu ți-a venit vremea să poruncești.

DORALICE: Pînă și camerista se poartă urît, e obraznică și nu vrea să mă asculte.
PANTALONE: Ei, da, așa se întîmplă cu slujnicele vechi.
DORALICE: Tocmai de-aceea i-am dat și eu o palmă.
PANTALONE: I-ai dat o palmă?
DORALICE: Și ce-i dacă i-am dat? I-am dat, și gata!
PANTALONE: Și mi-o mai și spui? Ești abia de patru zile în casa asta și-ai și ridicat mîna, și-apoi ai pretenția ca lumea să te iubească și să se poarte bine cu tine?! Nu știu ce să mai cred! Dacă știam că așa stau lucrurile, nici nu mai veneam să te văd. Pare-mi-se că ți s-au urcat fumurile nobleței la cap, ai uitat ce-ai fost, ce ești și mai ales ce-ai fi putut ajunge dacă nu te-aș iubi atîta. Ești nevasta unui conte, ai devenit contesă, dar titlul nu-i de-ajuns pentru a te face respectată; trebuie să cîștigi dragostea oamenilor prin blîndețe și umilință. Ai fost o copilă săracă, deoarece, atunci cînd te-ai născut tu, eu n-aveam averea pe care-o am astăzi și pe care am strîns-o cu trudă mai mult pentru tine decît pentru mine. Gîndește-te că și acum ai fi fost o fată săracă, dacă tatăl tău n-ar fi făcut pentru tine tot ceea ce-a făcut. Mulțumește cerului pentru binele pe care-l ai. Respectă-i pe cei mai bătrîni decît tine, fii modestă, fii răbdătoare, fii bună, și atunci vei fi nobilă cu-adevărat, vei fi bogată și respectată.
DORALICE: Mulțumesc, dragă tată, îți mulțumesc pentru această frumoasă lecție pe care mi-ai dat-o.
PANTALONE: Cred că soacra ta spumegă de mînie, și pe bună dreptate.
DORALICE: Nu știu dac-a aflat.
PANTALONE: Fă în așa fel încît să nu afle. Și, dacă totuși are să afle, nu-ți rămîne decît să-ți faci datoria.
DORALICE: Și care e datoria?

PANTALONE: Să te duci la soacra ta şi să-i cer iertare.

DORALICE: Nu pot să-i cer iertare; nu-i de demnitatea mea.

PANTALONE: Nu-i de demnitatea ta? Dar cine eşti dumneata? Cine eşti? Vreo alteţă? Vino-ţi în fire, fetiţo! Eşti nebună?

DORALICE: Nu te mînia, dragă tată! Îi voi cere iertare. Dar ţin cu orice preţ să-mi facă o rochie.

PANTALONE: Acuma, după cele petrecute, parcă nu-mi prea vine-a crede.

DORALICE: Cu alte cuvinte o să rămîn fără? Deci condamnată să stau în casă? Blestemat fie ceasul cînd am călcat în casa asta!

PANTALONE: Lasă, nu mai blestema aşa uşor!

DORALICE: Dar se poartă cu mine mai rău decît c-o servitoare...

PANTALONE: Lasă, vino-ncoace; de data asta vreau să dreg eu lucrurile. Ia ăşti cincizeci de ţechini şi fă-ţi ce-ţi trebuie; dar bagă de seamă, să nu cumva s-aud c-ai mai făcut iar cine ştie ce...

DORALICE: Mulţumesc, dragă tată, mulţumesc. Aş mai avea o rugăminte şi-apoi fii sigur că n-o să te mai supăr cu nimic.

PANTALONE: Ce vrei, hai, ce vrei?

DORALICE: Ceasul acela. Dumneata mai ai două.

PANTALONE: E-al tău, iată-l! *(Îi dă ceasul; aparte.)* N-o am decît pe ea! *(Tare.)* Dar fii mai înţeleaptă şi fă-te mai iubită.

DORALICE: Poţi fi liniştit, să vezi ce frumos am să mă port.

PANTALONE: Aşa, scumpa mea copilă, tu eşti singura mea mîngîiere, nu te am decît pe tine pe lume şi tot ce am îţi va rămîne ţie după moartea mea, toată osteneala e pentru tine. Tu eşti bucuria mea, dar cruţă-mă, purtările tale urîte şi certurile îmi rănesc inima, mă ucid, mă fac să plîng ca un copil! *(Pleacă plîngînd.)*

SCENA 20

DORALICE, apoi BRIGHELLA

DORALICE: Săracul tata! El are o inimă de aur, nici nu se poate compara cu bestiile astea! De n-ar fi fost Giacinto la mijloc, nu întîrziam o clipă în casa asta.

BRIGHELLA: A venit un cavaler, doamnă, şi ar vrea să vă vorbească.

DORALICE: Un cavaler? Ce cavaler?

BRIGHELLA: Domnul cavaler del Bosco.

DORALICE: Îmi pare rău că sînt aşa, dar, fie, să poftească! Nici nu ştiu ce să fac! Hei, Brighella!

BRIGHELA: Doamnă!

DORALICE: Du-te într-un suflet pînă la negustor şi spune-i să-mi aducă trei-patru bucăţi de stofă ţesută cu aur sau cu argint ca să-mi fac o rochie.

BRIGHELLA: Îndată, doamnă, dar, iertaţi-mă, stăpînul ştie?

DORALICE: Ce neobrăzare! Fă ceea ce-ţi poruncesc şi nu-ţi mai vîrî nasul unde nu-ţi fierbe oala!

BRIGHELLA: Lăsaţi c-am să fac, lăsaţi c-am să fac. *(Pleacă.)*

SCENA 21

DORALICE, apoi CAVALERUL DEL BOSCO

DORALICE: În casa asta şi servitorii au deprins năravuri rele. Dar, lasă, încetul cu încetul pun eu ordine în toate. A, aşa nu se mai poate! Mai cu răul, mai cu binele, va veni ea şi vremea aceea cînd voi fi eu stăpînă!

CAVALERUL *(intrînd)*: Preaplecata dumneavoastră slugă, doamnă!

DORALICE: Domnule cavaler!

CAVALERUL: Iertați-mi cutezanța de a vă vizita...
DORALICE: Mă măguliți, domnule cavaler. Zilnic onorați această casă cu prezența dumneavoastră, dar pe mine niciodată.
CAVALERUL: N-am îndrăznit, temîndu-mă să nu vă stînjenesc.
DORALICE: Recunoașteți că mai curînd de teamă să n-o supărați pe doamna contesă Isabella.
CAVALERUL: Voiam tocmai să vă vorbesc ceva, ceva care vă privește în mod egal pe amîndouă.
DORALICE: Vă ascult cu plăcere. Luați loc.

(Vine un servitor care aduce scaunele.)

CAVALERUL: Știu, doamnă, știu că sînteți întruchiparea bunătății, și aceasta îmi dă dreptul să nădăjduiesc că veți întîmpina cu bunăvoință sfatul unui prieten.
DORALICE: Cînd voi afla despre ce e vorba vă voi răspunde.
CAVALERUL: Spuneți-mi, doamnă contesă, ce i-ați făcut cameristei soacrei dumneavoastră?
DORALICE: I-am dat o palmă. Și ce-i cu asta? E camerista mea în aceeași măsură în care e și a ei. Vreau să fiu servită și nu îngădui să mă înfrunte. De data asta a scăpat ușor, rîndul viitor îi sparg capul.
CAVALERUL: Cred că glumiți, doamnă!
DORALICE: Și de ce credeți că glumesc?
CAVALERUL: O spuneți cu atîta seninătate, încît se vede cît de colo că nu sînteți mîniată.
DORALICE: Acesta e felul meu de-a fi, mă mînii la rece.
CAVALERUL: Doamna contesă Isabella se consideră ofensată.
DORALICE: Îmi pare rău.
CAVALERUL: Și ar fi bine dac-ați drege lucrurile înainte de-a fi prea tîrziu.
DORALICE: Eu am și uitat totul.

CAVALERUL: E foarte probabil ca dumneavoastră să fi uitat; dar n-a uitat soacra dumneavoastră, care se simte ofensată.
DORALICE: Şi, atunci, ce pretenţii are?
CAVALERUL: Vom găsi noi un mijloc de-a împăca lucrurile.
DORALICE: Mijlocul e foarte uşor de găsit. Iată-l: să concediem camerista.
CAVALERUL: În felul acesta ofensatul plăteşte şi paguba.
DORALICE: Hai să schimbăm vorba, domnule cavaler.
CAVALERUL: Dacă aceasta vă plictiseşte, să renunţăm, doamnă. *(Aparte.)* Nu vreau s-o supăr.
DORALICE: Ştiam eu că nu se putea să veniţi doar pentru a-mi face o vizită de curtoazie...
CAVALERUL: De ce, doamnă, de ce?
DORALICE: Doamna, soacra mea, nu mă invită la nici o sindrofie; se teme, pare-mi-se, să nu-i răpesc adoratorii.
CAVALERUL *(aparte)*: E iscusită, diavoliţa!
DORALICE: Temeri neîntemeiate însă; frumoasă nu sînt, nobilă nici atît, şi-apoi nu mă interesează decît soţul meu şi nimeni altul.
CAVALERUL: Prin urmare respingeţi oferta unui cavaler care, fără a vă jigni modestia, rîvneşte să vă servească?
DORALICE: Cine şi-ar pierde timpul cu mine?
CAVALERUL: Eu, doamnă, eu m-aş considera fericit dacă m-aţi îngădui în preajma dumneavoastră.
DORALICE: Dumneavoastră sînteţi angajat faţă de contesa Isabella, domnule cavaler.
CAVALERUL: Sînt prietenul casei şi nu am nici o preferinţă. De altminteri, contesa îl are pe vechiul ei prieten, doctorul.
DORALICE: Tot veche e şi ea.
CAVALERUL: Aşa e, dar nu vrea să fie.
DORALICE: Nu se sfieşte să stea laolaltă cu tinerii; face graţii tuturora, se vîră peste tot şi vrea să

le știe pe toate. Mă scoate din sărite în așa hal, încît nici nu știu ce i-aș face!

CAVALERUL: Așa e felul ei.

DORALICE: Se poate, dar i-a trecut vremea; acum ar fi timpul să cedeze locul.

CAVALERUL: Să vi-l cedeze dumneavoastră.

DORALICE: Așa ar fi și drept.

CAVALERUL: Are și dînsa ciudățeniile ei.

DORALICE: Numai nebunul acela de conte, soțul ei, a învățat-o așa.

CAVALERUL: Mă veți socoti îndrăzneț, doamnă, dacă, o dată cu cinstea pe care o am de a vă oferi serviciile mele, vă voi cere chiar din prima zi și o favoare?

DORALICE: S-aud, și, dacă pot, cu plăcere.

CAVALERUL: Nu mi-ar fi indiferent, doamnă, dacă s-ar putea ca doamna contesă Isabella să nu mă urască.

DORALICE: Eram sigură, vă e teamă de ea.

CAVALERUL: Dar nu e mai profitabil, doamnă, ca prietenia noastră să se dezvolte într-o atmosferă de liniște și pace?

DORALICE: Cu otrava aia va fi cu neputință!

CAVALERUL *(aparte)*: Aș vrea să văd dacă n-aș putea fi prieten cu amîndouă.

DORALICE: Dumneavoastră știți foarte bine că soacră-mea e scrîntită.

CAVALERUL: Da, adevărat, e scrîntită.

DORALICE: Atunci cum vă puteți închipui că ne-am putea împăca? Nădăjduiesc că nu vă trece prin cap a mă sfătui să cedez?!

CAVALERUL: Dimpotrivă, trebuie să vă păstrați poziția.

DORALICE: Iertați-mă, dar cred că nu e cazul să cer eu scuze.

CAVALERUL: Nu, desigur, aveți dreptate.

DORALICE *(aparte)*: Și tata care pretindea să-i cer iertare!

CAVALERUL *(aparte)*: Afurisită încurcătură!

DORALICE: Cred că e de datoria servitorilor să mă respecte!

CAVALERUL: Bineînţeles!

DORALICE: Şi, pe cei care mă înfruntă, n-am de gînd să-i iert.

CAVALERUL: Nu, desigur.

DORALICE *(aparte)*: Şi tata care spunea să fiu smerită!

CAVALERUL: Şi totuşi n-ar strica dacă am afla un mijloc de-a potoli toată dihonia asta.

DORALICE: Să încercăm. Dar, luaţi aminte, nu admit pentru nimic în lume să fiu nedreptăţită!

CAVALERUL: Ştiţi ce propun eu? Iată, să facem în aşa fel ca să vă aflaţi deodată în acelaşi loc; eu am să vorbesc şi pentru una şi pentru cealaltă şi e de-ajuns ca dumneavoastră să consimţiţi a o saluta prima pe contesă.

DORALICE: S-o salut eu prima? Şi pentru ce?

CAVALERUL: Pentru că vă e soacră.

DORALICE: Oh, acesta nu-i un motiv!

CAVALERLU: Pentru că e mai bătrînă.

DORALICE: Pentru că e mai bătrînă, da, am s-o salut.

CAVALERUL: Iat-o, soseşte!

DORALICE *(aparte)*: Numai ce-o văd şi mi se şi urcă sîngele la cap! *(Se ridică amîndoi.)*

SCENA 22

CONTESA ISABELLA şi cei de mai înainte

ISABELLA: O! Aţi petrecut bine, domnule cavaler, nu-i aşa? Mă bucur!

CAVALERUL *(luînd-o deoparte)*: Doamnă contesă, am aranjat totul. Doamna Doralice regretă ieşirea ei şi e dispusă să vă ceară iertare. Dumneavoastră, însă, ca femeie înţelegătoare şi prudentă, nu veţi îngădui una ca asta; vă veţi mulţumi numai cu

hotărîrea aceasta a ei; şi, drept chezăşie, e de-ajuns să vă salute dînsa cea dintîi.

ISABELLA *(discret, cavalerului)*: Atît? Să mă salute numai?

CAVALERUL: Acuma, acuma, aşteptaţi! *(Încet, Doralicei.)* Doamnă contesă, e rîndul dumneavoastră; fiţi amabilă şi faceţi ceea ce aţi promis.

DORALICE *(contesei Isabella)*: Doamnă, dat fiind că sînteţi mai bătrînă ca mine, vă salut. *(Pleacă.)*

ISABELLA: Neruşinata! Mi-o va plăti! *(Pleacă.)*

CAVALERUL: Straşnic s-au mai dres lucrurile! *(Pleacă.)*

ACTUL II

SCENA I

Odaia contesei Doralice

DORALICE și CONTELE GIACINTO

GIACINTO: Mare nenorocire! Mare nenorocire! În casa asta a noastră nu poate avea omul o clipă de liniște!

DORALICE: Și-mi spui asta mie? Eu nu supăr pe nimeni.

GIACINTO: Ei, scumpa mea Doralice, dacă m-ai iubi cu adevărat, nu te-ai purta astfel!

DORALICE: Și de ce te poți plînge?

GIACINTO: Nu vrei s-o respecți de loc pe mama.

DORALICE: Ce-ai fi vrut să fac ca să se vadă c-o respect? Să-i duc eu apa de spălat pe mîini? Să-i scot ciorapii cînd se duce la culcare?

GIACINTO: Unde vom ajunge cu toate astea?

DORALICE: Spune-mi, te rog, știi oare că azi-dimineață am salutat-o eu prima?

GIACINTO: Da, un salut care a jignit-o.

DORALICE: Am jignit-o? Nu-i adevărat.

GIACINTO: I-ai spus că-i bătrînă.

DORALICE: O, o, o! Îmi vine să mor de rîs! Dacă i-am spus că e bătrînă înseamnă că am jignit-o? Te pomenești că se consideră tînără!

GIACINTO: Nu-i o fetișcană, dar nu i se poate spune de pe acum că e bătrînă.

DORALICE: E mama ta.

GIACINTO: Cînd ai s-ajungi la vîrsta ei, o să-ţi placă să ţi se spună că eşti bătrînă?

DORALICE: Cînd am s-ajung la vîrsta ei, am să-ţi răspund.

GIACINTO: Scumpă Doralice, nu face altuia ceea ce ţie nu-ţi place.

DORALICE: Dacă i-aş spune soacrei mele că-i tînără, aş avea impresia c-o iau peste picior.

GIACINTO: Ce nevoie ai să-i spui că-i tînără sau bătrînă? Pentru voi, femeile, această discuţie e dintre cele mai neplăcute, şi nici uneia din voi, oricît de bătrînă ar fi, nu i-ar place să audă spunîndu-i-se aşa. Pînă la treizeci de ani ascundeţi trei şi chiar patru ani, iar de la treizeci în sus, ascundeţi cîte zece sau cîte doisprezece. Uite, tu acuma ai douăzeci şi trei de ani şi pun rămăşag pe ce vrei că peste zece ani vei avea douăzeci şi patru.

DORALICE: Foarte bine. Dacă vrei ca mama ta să fie mai tînără decît mine, va fi!

GIACINTO: Să lăsăm glumele. Înţelege-mă, aş vrea să nu uiţi că e mama mea şi s-o respecţi ceva mai mult.

DORALICE: Foarte bine. Am s-o alint, am să-i dansez chiar şi-o farandolă veneţiană.

GIACINTO: Văd că nu pot trage nădejde de îndreptare; trebuie să mă gîndesc atunci la un leac.

DORALICE: Dac-ai fi fost un adevărat bărbat, te-ai fi gîndit pînă acum; dar, iartă-mă, nu eşti decît un copil.

GIACINTO: Eu? De ce?

DORALICE: Pentru că, dac-ai fi fost un om cu judecată, n-ai fi îngăduit ca tatăl tău şi mama ta să arunce în gîrlă douăzeci de mii de scuzi, fără să facă nevestei tale măcar o rochie!

GIACINTO: A, tocmai uitasem! Mi-a spus mama că în privinţa rochiei să n-ai nici o grijă, se va face...

DORALICE: N-am nevoie de ea. Mi-o voi face eu singură. Uite banii. *(Îi arată o pungă.)* Aştept din clipă în clipă să sosească negustorul.

GIACINTO: Cine ți i-a dat?

DORALICE: Tata mi-a dăruit cincizeci de țechini și ceasornicul acesta.

GIACINTO: Mi-e rușine că tatăl tău continuă să-ți dea bani. Îi rămîn obligat și vreau să mă duc personal să-i mulțumesc.

DORALICE: Fii, te rog, bun și trimite-mi-o pe Colombina.

GIACINTO: N-o să vrea să vină.

DORALICE: Trimite-mi-o sub un motiv oarecare. Ard de nerăbdare să-i vorbesc...

GIACINTO: Pentru numele lui Dumnezeu, să nu-i mai faci cine știe ce!

DORALICE: Nu te teme.

GIACINTO: Aș dori s-o vezi și pe mama.

DORALICE: Dacă dorește să mă vadă, știe care-i odaia mea.

GIACINTO: Îmi trebuie o răbdare de înger! *(Pleacă.)*

SCENA 2

DORALICE, singură

DORALICE: Pe Giacinto îl poți struni cu ușurință să-ți intre în voie. Ar trebui să-l cîștig definitiv de partea mea și să-l țin bine, pentru ca, atunci cînd va fi nevoie, să-l silesc să facă ceea ce acuma n-are curajul să facă.

SCENA 3

COLOMBINA și DORLICE

COLOMBINA: Strașnic! Toată lumea îmi poruncește. Pînă și tînărul conte dorește să fie servit de mine.

DORALICE: Colombina!

COLOMBINA: Doamnă!
DORALICE: Sărăcuţa de tine! Te-am plesnit! Nici nu ştii ce rău îmi pare!
COLOMBINA: Şi acum îmi mai ard obrajii!
DORALICE: Hai, vino! Vreau să ne împăcăm.
COLOMBINA: De-atîţia ani o servesc pe stăpîna mea, dar niciodată nu m-a atins.
DORALICE: Stăpîna ta?
COLOMBINA: Da, doamnă. Stăpîna mea.
DORALICE: Ia spune-mi, ce leafă îţi dă stăpîna ta?
COLOMBINA: Un scud pe lună.
DORALICE: Biata fată! Nu-ţi dă decît un scud pe lună? Îţi dă tare puţin.
COLOMBINA: Da, ca să fiu dreaptă, îmi dă cam puţin; pentru că, aşa cum o servesc eu...
DORALICE: Cînd eram acasă, camerista mea primea de la tata un ţechin pe lună.
COLOMBINA: Un ţechin?
DORALICE: Da, un ţechin, şi, cu ce-i mai pica, ajungea aproape la dublu.
COLOMBINA: O, de ce nu dă şi peste mine asemenea noroc!
DORALICE: Ai fi în stare să-ţi laşi stăpîna?
COLOMBINA: Aş fi nebună să n-o las pentru asemenea chilipir!
DORALICE: Ascultă, Colombina, dacă vrei, prilejul e gata.
COLOMBINA: Să vă audă dumnezeu! Şi la cine?
DORALICE: La mine. Spune, vrei?
COLOMBINA: La dumneavoastră, doamnă?
DORALICE: Da, la mine. Vezi bine că nu pot fără cameristă, iar tatăl meu îţi va mări leafa. Cu toate că te-am certat puţin, recunosc că eşti o tînără vrednică, credincioasă şi îndemînatică. Dacă primeşti, iată doi ţechini, leafa pe două luni înainte.
COLOMBINA: Înălţimea-voastră mă obligă în aşa fel, încît nu pot spune nu.
DORALICE: Prin urmare vei fi în slujba mea!

COLOMBINA: Da, înălțimea-voastră!
DORALICE: Dar soacră-mea ce va spune?
COLOMBINA: Aici e-aici. Ce va spune?
DORALICE: O să ne descurcăm noi. Azi, însă, nu vreau să afle nimic.
COLOMBINA: Prea bine, voi face întocmai cum îmi poruncește înălțimea-voastră. Dar dacă doamna Isabella mă cheamă, sau îmi poruncește ceva, trebuie s-o ascult?
DORALICE: Da, s-o asculți. Și să nu-i dai a înțelege că ești la mine înainte de-a i-o spune eu.
COLOMBINA: Dar sînt camerista înălțimii-voastre?!
DORALICE: Pentru moment îmi ajunge să nu-mi fii dușmană și să-mi raportezi cu sfințenie tot ce spune soacră-mea despre mine.
COLOMBINA: O, cît privește sfințenia, să n-aveți nici o grijă. Vă raportez totul; și, ca să vă arăt că țin la dumneavoastră, am să încep chiar acum să vă spun cîte ceva din bîrfelile fostei mele stăpîne pe socoteala dumneavoastră.
DORALICE: Spune-mi, spune-mi, și-am să-ți fiu recunoscătoare.
COLOMBINA: A spus... Dar, pentru numele lui dumnezeu, să nu suflați o vorbă!
DORALICE: Nu te teme.
COLOMBINA: A spus că sînteți o femeie de rînd, că ea nu poate să se coboare pînă la dumneavoastră și că vă socotește ca pe sluga ei.
DORALICE: A spus ea asta?
COLOMBINA: Întocmai. Jur. A spus că bărbatul dumneavoastră face rău că vă iubește și c-o să se străduiască cît poate ca să-l facă să vă urască.
DORALICE: Așa a spus?
COLOMBINA: Vă jur pe cinstea mea!
DORALICE: Altceva n-a mai spus?
COLOMBINA: Nu-mi amintesc; dar pe viitor am să ciulesc bine urechile și am să vă spun tot ce aud.
DORALICE: Îmi ajunge atît. Ne-am înțeles.

COLOMBINA: Plec, să nu dau de bănuit. *(Aparte.)* Pentru un țechin pe lună îi spun nu numai ce se vorbește despre ea, dar mai pun și de la mine cîte ceva. *(Pleacă.)*

SCENA 4

DORALICE, apoi COLOMBINA

DORALICE: Eu o femeie de rînd? O femeie de rînd? Ce îndrăzneală! Nu se coboară pînă la mine? Eu nu mă cobor pînă la ea! Dacă nu eram eu, mureau cu toții de foame. Bărbatul meu face rău că mă iubește? Giacinto face rău tot bătîndu-mi capul s-o respect pe doamna asta grozavă! Vrea ca fiul ei să mă urască? E greu, căci știu să mă fac iubită de cine vreau și să scot din fire pe cei ce nu-i înghit.

COLOMBINA *(intrînd)*: Înălțimea-voastră!

DORALICE: Ce e?

COLOMBINA: Domnul cavaler del Bosco ar dori să vă salute.

DORALICE: Spune-i să vină.

COLOMBINA: Numaidecît. Înălțimii-voastre îi stă bine să fie servită de un cavaler, dar doamnei Isabella i-a trecut timpul. *(Pleacă.)*

SCENA 5

DORALICE, apoi CAVALERUL DEL BOSCO

DORALICE: Am plasat bine acești doi țechini.

CAVALERUL *(intrînd)*: Doamnă, îngăduiți-mi să vă mai deranjez o dată.

DORALICE: Domnule cavaler, știu că nu merit atențiile dumneavoastră și de aceea îngăduiți-mi ca mai întîi să vă pun o întrebare.

CAVALERUL: Am să vă ascult cu cea mai mare atenţie.

DORALICE: Vă rog să-mi spuneţi, dar sincer, să nu care cumva să mă menajaţi!

CAVALERUL: Vă jur că am să fiu cît se poate de sincer.

DORALICE: Spuneţi-mi, aţi venit să mă vedeţi din plăcere, sau fiindcă voiţi să mă împăcaţi cu contesa Isabella?

CAVALERUL: Aş fi fericit să reuşesc să vă împac; dar vă asigur că cel mai mult doresc să am cinstea de a mă bucura de bunăvoinţa dumneavoastră.

DORALICE: Sînteţi dispus să mă preferaţi soacrei mele?

CAVALERUL: Fireşte, şi această preferinţă vi se cuvine pentru meritele dumneavoastră. Şi o simpatie, bineînţeles plină de respect, mă obligă s-o doresc.

DORALICE: Prin urmare n-o să vă fie greu să vă declaraţi făţiş de partea mea?

CAVALERUL: E suficient să nu fiu nevoit să comit o impoliteţe, ceea ce nu se potriveşte firii mele.

DORALICE: Niciodată n-aş fi în stare să vă cer o faptă nedemnă.

CAVALERUL: Porunciţi, şi voi face orice ca să vă fiu pe plac!

DORALICE: Aflaţi atunci că soacra mea m-a jignit într-un mod foarte grav.

CAVALERUL: Cum se poate? Scuzaţi-mă, dar mie mi se pare că dumneavoastră aţi jignit-o...

DORALICE: Jignirea mea e un fleac în comparaţie cu a ei.

CAVALERUL: Nu s-au scurs decît cîteva ceasuri de cînd am avut cinstea să vă văd. S-a mai întîmplat oare ceva între timp?

DORALICE: Soacra mea vrea să-şi ruineze casa.

CAVALERUL: Nu vorbiţi aşa, pentru numele lui dumnezeu!

DORALICE: Să nu vorbesc aşa? Să nu vorbesc aşa? Prin urmare tot mai ţineţi cu ea?

CAVALERUL: Dar, scumpa mea contesă, dacă se ruinează casa aceasta, nu veţi fi cruţată nici dumneavoastră şi nici contele Giacinto.

DORALICE: Ştiu. Dar aşa n-o mai putem duce.

CAVALERUL: Sînt foarte curios să aflu ce s-a mai întîmplat.

DORALICE: A avut îndrăzneala să spună că bărbatul meu face rău că mă iubeşte şi că se va strădui din răsputeri să-l facă să mă urască.

CAVALERUL: Doamna mea, aţi auzit-o chiar dumneavoastră vorbind astfel?

DORALICE: N-am auzit eu, dar ştiu sigur că e aşa.

CAVALERUL: Nu-mi vine să cred. E cu neputinţă!

DORALICE: Mă credeţi în stare să spun un neadevăr?

CAVALERUL: Niciodată n-aş îndrăzni să vă cred în stare de asemenea faptă. Dar cine v-a spus aceste cuvinte a făcut-o fie din greşeală, fie din răutate, fie din neştiinţă.

DORALICE: Bine! *(Strigă.)* Colombina!

SCENA 6

COLOMBINA şi cei de mai înainte

COLOMBINA *(intrînd)*: Înălţimea-voastră!

DORALICE: Repetă, te rog, ce-a spus soacra mea despre mine!

COLOMBINA: Doamnă... iertaţi-mă...

DORALICE: Nu te teme... Domnul cavaler nu va repeta nici un cuvînt.

CAVALERUL: Oh, nu-ţi fie teamă, nu spun nimic.

DORALICE: Haide, vorbeşte odată, ce-a spus stimata doamnă despre mine?

COLOMBINA: A spus că sînteţi o femeie de rînd...

DORALICE: Nu, nu mă refer la asta. Ce-a spus despre bărbatul meu?

COLOMBINA: Că face rău că vă iubeşte.

DORALICE: Auziţi? Şi altceva?
COLOMBINA: Că vrea să-l facă să vă urască.
DORALICE: Aţi auzit?
COLOMBINA: Fiindcă sînteţi o femeie de rînd.
DORALICE: Fugi de-aici! Pălăvrăgioaicele astea mai pun întotdeauna şi de la ele cîte ceva.
COLOMBINA: Şi pe urmă a mai zis că nu coboară...
DORALICE: Pleacă, pleacă, nu mai vreau s-aud nimic!
COLOMBINA *(cavalerului)*: Pentru Dumnezeu, vă rog să nu mă distrugeţi!
CAVALERUL: În privinţa mea fii fără teamă. Nu voi spune nimic.
COLOMBINA *(cavalerului)*: Şi despre dumneavoastră a spus ceva...
CAVALERUL: Şi ce-a spus?
COLOMBINA: Că sînteţi un cavaler care vine mereu în vizită pe la toată lumea şi nu dă niciodată bacşiş servitorilor. *(Pleacă.)*

SCENA 7

DORALICE şi CAVALERUL DEL BOSCO

CAVALERUL: Scumpă doamnă contesă, cum puteţi da crezare acestor vorbe?
DORALICE: Sînt sigură c-a spus adevărul. Aşa cum a spus-o nu poate fi decît adevărat.
CAVALERUL: Colombina, ştiţi prea bine, e de mulţi ani camerista contesei Isabella.
DORALICE: Tocmai de aceea nu s-ar încumeta să spună o minciună care i-ar pricinui necazuri stăpînei sale.
CAVALERUL: O fi certat-o, şi ea s-o fi supărat.
DORALICE: Domnule cavaler, vă salut! *(Vrea să plece.)*
CAVALERUL: De ce vreţi să mă lipsiţi de bunăvoinţa dumneavoastră?

DORALICE: Fiindcă țineți parte soacrei mele.

CAVALERUL: Sînt sluga dumneavoastră. Dar aș vrea să vă văd liniștită și mulțumită.

DORALICE: Trebuie să vă hotărîți: sau sînteți de partea mea, sau sînteți de partea ei.

CAVALERUL: În calitatea mea de cavaler, sînt de partea dumneavoastră.

DORALICE: Dacă sînteți de partea mea, atunci să nu mă mai contraziceți.

CAVALERUL: N-am să ies din cuvîntul dumneavoastră.

DORALICE: Între soacră și noră cine are dreptate?

CAVALERUL: Dumneavoastră!

DORALICE: Cine a fost jignită?

CAVALERUL: Dumneavoastră!

DORALICE: Și cine trebuie să aibă pretenția să i se ceară scuze?

CAVALERUL: Dumneavoastră!

DORALICE: Și cine trebuie să cedeze?

CAVALERUL: Dumneavoastră...

DORALICE: Eu?!

CAVALERUL: Nu, nu dumneavoastră, voiam să spun...

DORALICE: Ea trebuie să cedeze.

CAVALERUL: Desigur.

DORALICE: Și dacă ne întîlnim față în față, cine va trebui să vorbească prima?

CAVALERUL: Aș spune...

DORALICE: Ea fiind mai bătrînă, nu se cade să fiu eu cea dintîi care s-o salut.

CAVALERUL: S-ar putea vedea...

DORALICE: Să nu lungim vorba. Ea trebuie să-mi vorbească prima.

CAVALERUL: Da, întocmai. Ea trebuie.

DORALICE: Sînteți de aceeași părere?

CAVALERUL: Pot eu oare să vă contrazic?

DORALICE: Perfect. Dacă și un cavaler de seamă ca dumneavoastră e de aceeași părere, atunci sînt sigură că e bine ceea ce fac.

CAVALERUL: Dar eu, iertați-mă...

DORALICE: Dacă-mi va vorbi amabil, am să-i răspund cuviincios.
CAVALERUL: Bravo, foarte bine, vă felicit pentru supunerea dumneavoastră!
DORALICE: Şi să mai îndrăznească cineva să spună că sînt rea!
CAVALERUL: Sînteţi cea mai bună domniţă din lume!
DORALICE: Vă jur că dorinţa mea cea mai fierbinte e să mă fac iubită de toată lumea!
CAVALERUL: Se şi vede, într-adevăr...
DORALICE: Cei ce mă servesc mă adoră.
CAVALERUL: Chiar şi Colombina?
DORALICE: Colombina e trup şi suflet pentru mine. Doar i-am dat doi ţechini.
CAVALERUL: Dacă veţi proceda astfel, veţi fi adorată.
DORALICE: Soacra mea, care a luat douăzeci de mii de scuzi, n-are ochi să mă vadă.
CAVALERUL: Dar pentru ce? Pentru ce?
DORALICE: Pentru că e o femeie rea.
CAVALERUL: Aşa o fi.
DORALICE: Fără îndoială că aşa e.
CAVALERUL: Da, fără îndoială.

SCENA 8

COLOMBINA şi cei de mai înainte

COLOMBINA *(intrînd)*: Înălţimea-voastră, luminăţiasa, părintele dumneavoastră, ar dori să vă spună două vorbe.
DORALICE:: Să poftească.
COLOMBINA: Nu vrea să vină. Aşteaptă în camera de alături.
DORALICE: Poate are de gînd să-mi facă vreo scenă ridicolă din cauza soacrei mele.
CAVALERUL: Cînd un tată porunceşte...
DORALICE: S-a terminat cu poruncile, acum sînt măritată.

CAVALERUL: Așa e. Dar de la el puteți spera întotdeauna cîte ceva.

DORALICE: Știu, și tocmai de aceea îl ascult. Gata, dacă ține ca eu să-i vorbesc prima contesei Isabella, o voi face. Domnule cavaler, vă aștept după ce pleacă tata. *(Iese.)*

CAVALERUL: Cum se face, Colombina, că ești atît de săritoare cînd e vorba de tînăra contesă?

COLOMBINA: Am suflet bun și servesc din toată inima pe cei ce sînt darnici cu mine.

CAVALERUL: Acuma, ascultă: ține jumătatea asta de ducat, ca să nu mai spună stăpîna ta că nu dau nimic slugilor.

COLOMBINA: Mulțumesc. Știți acum ce-o să spună?

CAVALERUL: Ce?

COLOMBINA: Că v-ați ruinat dîndu-mi jumătatea asta de ducat. *(Iese.)*

CAVALERUL: Blestemată cameristă! Ea-i cauza tuturor certurilor din casa asta. Numai ea duce vorbele de la una la alta, iar femeile pleacă cu ușurință urechea la toate intrigile. Cînd aud că se vorbește de rău, cred totul fără să mai judece, și de aceea se dușmănesc fără motiv. Tare-aș vrea s-o văd pe Colombina prinsă cu mîța-n sac de amîndouă și pedepsită pentru toate minciunile. Din păcate, de multe ori liniștea unei case atîrnă de limbuția unuia sau a altuia. *(Pleacă.)*

SCENA 9

Salon

CONTELE ANSELMO, cu o carte mare, în manuscris, și BRIGHELLA

ANSELMO: Oh, ce rău îmi pare că nu cunosc limba greacă! Manuscrisul acesta e un tezaur, dar nu-l înțeleg! Brighella!

BRIGHELLA: Înălțimea-voastră!

ANSELMO: Am găsit un străvechi manuscris grecesc, care valorează o sută de țechini, și eu l-am căpătat numai pentru zece.

BRIGHELLA *(aparte)*: Ce mă privesc pe mine lucrurile astea!

ANSELMO: E un codice original.

BRIGHELLA: Un fleac! Un codice original? Și ce se află înăuntru?

ANSELMO: Tratatele de pace dintre republica Spartei și republica Atenei.

BRIGHELLA: O, ce frumos!

ANSELMO: O adevărată fericire, pentru că e unica copie care mai există pe lume. Și-apoi, ascultă și minunează-te, e scris chiar de mîna lui Demostene!

BRIGHELLA: Vai de mine! Să fie oare cu putință?

ANSELMO: Ce fel de anticar aș fi dacă n-aș pricepe caracterele vechi?!

BRIGHELLA: Scumpul meu stăpîn, vă rog, citiți-mi cel puțin titlul...

ANSELMO: Ți-am spus doar de-atîtea ori că nu știu grecește.

BRIGHELLA: Atunci cum înțelegeți caracterele, dacă nu cunoașteți limba?

ANSELMO: Foarte bine. Întocmai ca cel care se pricepe la pictură, dar nu știe să picteze.

BRIGHELLA *(aparte)*: Dumnezeule, mor de necaz că mi-au scăpat acei zece țechini! Oricum, tot aruncă banii aiurea. E mai bine să profit eu decît un străin...

ANSELMO: Minunată carte! Un codice nemaivăzut! Parcă ar fi fost scris acum...

BRIGHELLA: Spuneți-mi, stăpîne, îl cunoașteți pe domnul căpitan Saracca?

ANSELMO: Îl cunosc foarte bine. Pretinde că are o galerie de seamă, dar nu conține mai nimic de valoare.

BRIGHELLA: Totuşi, a băgat în ea o mulţime de bani.

ANSELMO: A cheltuit, în douăzeci de ani, mai mult de zece mii de scuzi. Cu toate astea n-are nimic de seamă.

BRIGHELLA: Ştiţi că l-a lovit o mare nenorocire. Are nevoie de bani şi vrea să-şi vîndă galeria.

ANSELMO: Vrea să şi-o vîndă? Oh, s-ar putea achiziţiona lucruri bune.

BRIGHELLA: Dacă aveţi de gînd, momentul e foarte potrivit.

ANSELMO: Am să-i iau obiectele cele mai de preţ.

BRIGHELLA: El vrea să vîndă totul dintr-o dată.

ANSELMO: Dar trebuie să ceară mii de ţechini!...

BRIGHELLA: Mai puţin decît vă închipuiţi. Pentru trei mii de scuzi puteţi căra tot calabalîcul.

ANSELMO: Trei mii de scuzi? Ar merita să-ţi vinzi şi cămaşa de pe tine pentru asemenea treabă. Dacă aş fi ştiut acum patru zile, nu i-aş mai fi plătit pe neruşinaţii aceia de creditori!

BRIGHELLA: Nu-i nimic dacă nu aveţi toţi banii. Aranjez eu să luaţi totuşi lucrurile, parte cu bani peşin, parte cu o poliţă.

ANSELMO: Oh, de m-ar ajuta dumnezeu! Scumpe Brighella, aş fi cel mai fericit om din lume! Cît crezi că trebuie să-i dau în numerar?

BRIGHELLA: Cel puţin două mii de scuzi.

ANSELMO: N-am decît o mie cinci sute, restul... s-a dus!

BRIGHELLA: Am să văd eu dacă nu se mulţumeşte şi cu atîta.

ANSELMO: Scumpe Brighella, nu pierde nici o clipă, aleargă şi fă tîrgul!

BRIGHELLA: Va trebui să dau şi o arvună.

ANSELMO: Fireşte! Dă-i aceşti douăzeci de ţechini.

BRIGHELLA: Zbor...

ANSELMO: Ai grijă să-ţi dea inventarul, numără obiect cu obiect, pe urmă vino să-mi spui ce-ai făcut, căci trebuie să le văd şi eu.

BRIGHELLA: Am plecat. Dacă întîrzii, ar putea să mi-o ia altul înainte.

ANSELMO: Ferească Dumnezeu! M-aş spînzura de necaz!

BRIGHELLA *(aparte)*: E-adevărat că domnul căpitan vrea să-şi vîndă galeria; iar cu aceşti douăzeci de ţechini cumpăr şi eu niscai fleacuri, pe care o să le aduc aici împreună cu alte nimicuri, şi el, neghiobul, care habar n-are pe ce lume trăieşte, o să mi le plătească cu bani grei. *(Pleacă.)*

SCENA 10

CONTELE ANSELMO, apoi PANTALONE

ANSELMO: Nici n-am visat să dau peste un asemenea chilipir. Dar norocul îţi iese în cale tocmai cînd te aştepţi mai puţin.

PANTALONE *(din culise)*: Se poate?

ANSELMO: Iată c-a venit şi bietul Pantalone; nu se pricepe la nimica! Vino, vino, domnule Pantalone!

PANTALONE: Vă salut respectuos, domnule conte.

ANSELMO: Spune-mi, te rog, dumneata, care ai legături cu străinătatea, cunoşti limba greacă?

PANTALONE: O cunosc la perfecţie. Am stat zece ani la Corfu. Mă îndeletniceam acolo cu negoţul, şi în timpul liber mă distram învăţînd greceşte.

ANSELMO: Cunoşti atunci slovele greceşti?

PANTALONE: Fireşte. Numai că una-i greaca literară, şi alta-i greaca vulgară. Totuşi o rup în amîndouă limbile.

ANSELMO: Dacă-i aşa, vreau să-ţi arăt ceva frumos.

PANTALONE: Cu plăcere.

ANSELMO: Iată un codice grecesc.

PANTALONE: Prea bine. Am mai văzut asemenea codice.

ANSELMO: E scris chiar de mîna lui Demostene.

PANTALONE: Trebuie să fie ceva cu totul deosebit.

ANSELMO: Uită-te și, dacă te pricepi, citește!

PANTALONE *(uitîndu-se)*: Acesta e scris de Demostene?

ANSELMO: Da. Sînt tratatele de pace dintre Sparta și Atena.

PANTALONE: Tratatele de pace dintre Sparta și Atena? Știți ce conține această carte?

ANSELMO: Ei, ce conține?

PANTALONE: E o carte de canțonete grecești, pe care le cîntă copiii la Corfu.

ANSELMO: Știam eu că nu te pricepi la greacă.

PANTALONE: Ascultați: *Matia mu, mata chia mu, calispera, matia mu...*

ANSELMO: Trebuie să fie nume proprii de-ale spartanilor sau de-ale tebanilor.

PANTALONE: Ba asta înseamnă: *Viața mea, dulcea mea viață, bună seara, viața mea...*

ANSELMO: Nu știi să citești. Acesta e un codice grecesc care mă costă zece țechini, dar valorează peste o sută.

PANTALONE: Un băcan n-ar fi dat pe el nici trei parale.

ANSELMO: Ocupă-te de postavurile și de mătăsurile dumitale, nu de scrieri vechi!

PANTALONE: Îmi pare rău, domnule conte, dar, după cîte văd, mergem din rău în mai rău.

ANSELMO: Ce vrei să spui cu asta?

PANTALONE: Vă risipiți banii pe caraghioslîcuri de soiul ăsta, iar casa dumneavoastră se duce de rîpă.

ANSELMO: Eu mă distrez fără să stînjenesc pe nimeni. Socotelile le ține soția mea, așa că eu nu prejudiciez interesele familiei.

PANTALONE: Dar nu vă gîndiți și la pacea, la buna înțelegere din casa dumneavoastră?

ANSELMO: Eu mă gîndesc la mine, puțin îmi pasă de alții...

PANTALONE: Dar nu știți că, atunci cînd capul familiei nu ia seama la treburile gospodăriei, toate merg pe dos?

ANSELMO: Cînd e liniște, sînt capul familiei; cînd e ceartă, sînt coada.

PANTALONE: Mi-a spus fiica mea că doamna contesă Isabella a jignit-o.

ANSELMO: Iar soția mea spune dimpotrivă, că fiica dumitale a jignit-o pe ea. Vezi și dumneata deci cu ce fel de nebune avem de-a face!?

PANTALONE: Și totuși trebuie să dregem lucrurile.

ANSELMO: Eu te-aș sfătui să faci ceea ce fac și eu.

PANTALONE: Adică?

ANSELMO: Să le lași să fiarbă în propria lor zeamă.

PANTALONE: Dacă lucrurile merg tot așa, cine știe ce-o să se mai întîmple!

ANSELMO: Ce vrei să se întîmple?

PANTALONE: Doamna contesă e nițel cam prea mîndră!

ANSELMO: Iar fiica dumitale e prea plictisitoare!

PANTALONE: Aș vrea ca între noră și soacră să fie înțelegere.

ANSELMO: Și cum putem face să fie înțelegere?

PANTALONE: Eu am să-i vorbesc fiicei mele și sînt sigur c-are să m-asculte.

ANSELMO: Eu... e zadarnic să-i vorbesc soției mele...

PANTALONE: De ce?

ANSELMO: Fiindcă niciodată nu mi-a făcut pe plac. Nici eu ei, nici ea mie.

PANTALONE: Totuși e nevoie să-i vorbiți, pentru liniștea întregii familii.

ANSELMO: Eu nu sînt certat cu nimeni.

PANTALONE: De ce vă place să fiți un om de paie?

ANSELMO: Ce-ai vrea să fac?

PANTALONE: Totul, pentru ca aceste două ființe să se împace. Să le facem să-și vorbească, să se explice, să se potolească. Și ar fi bine să fiți și dumneavoastră de față.

ANSELMO: Bine, bine, voi fi.
PANTALONE: Trebuie să puneţi un cuvînt bun.
ANSELMO: Îl voi pune.
PANTALONE: Am vorbit şi cu doamna contesă şi mi-a făgăduit să vin în salon, unde va fi şi fiica mea.
ANSELMO: Bun, ai făcut destul.
PANTALONE: Vom fi numai noi: dumneavoastră, eu, consoarta dumneavoastră, fiica mea şi ginerele meu.
ANSELMO: Altcineva nimeni?
PANTALONE: Nu e nevoie şi de altcineva.
ANSELMO: Va fi greu.
PANTALONE: De ce va fi greu?
ANSELMO: Femeile îşi au întotdeauna sfătuitorii lor.
PANTALONE: Cred că fiica mea nu are pe nimeni.
ANSELMO: Nici o grijă, va avea.
PANTALONE: Doamna contesă are?
ANSELMO: Mai întrebi? Fireşte că are.
PANTALONE: Şi dumneavoastră ce spuneţi?
ANSELMO: Eu îmi văd de medalii.
PANTALONE: Ginerele meu nu va îngădui una ca asta.
ANSELMO: Fiecare se poartă cum crede de cuviinţă.
PANTALONE: Nu asta trebuie să slujească drept regulă pentru un cap de familie.
ANSELMO: Spune-mi, te rog, cîţi ani ai?
PANTALONE: Şaizeci.
ANSELMO: Vrei să trăieşti pînă la o sută?
PANTALONE: De-ar da dumnezeu!
ANSELMO: Dacă vrei să trăieşti pînă la o sută de ani, înlătură asemenea griji. Ia pildă de la mine. *(Pleacă.)*

SCENA II

PANTALONE, singur

PANTALONE: Halal om, n-am ce zice! În ce casă am adus-o pe biata mea copilă! Cu medaliile astea

ale lui n-are să mai rămînă cu nici o para, și, culmea nenorocirii, casa se duce de rîpă și el nici nu se sinchisește. Dar dacă nu-i pasă lui, are să-mi pese mie. N-o am pe lume decît pe fata asta și nu vreau să mor cu durerea c-am sacrificat-o. Mare greșeală am făcut că n-am măritat-o cu unul de teapa mea. Pînă și pe mine m-au orbit fumurile nobleței, și am mai cheltuit și douăzeci de mii de scuzi! Ce-am făcut, ce-am făcut!? Banii i-au înghițit valurile, și eu mi-am înecat copila!

SCENA 12

ARLECCHINO, *travestit în alte haine*, și PANTALONE

ARLECCHINO *(aparte)*: De l-aș găsi pe domnul conte singur, să-l fericesc cu cîteva strașnice antichități, fără a fi nevoit să împart cîștigul cu Brighella...

PANTALONE *(aparte)*: Cine-o mai fi și ăsta?

ARLECCHINO *(aparte)*: Nu-l cunosc pe bărbos.

PANTALONE: Cine ești, nobile domn, și ce dorești?

ARLECCHINO: Înainte de-a răspunde, vă rog să-mi spuneți dumneavoastră cine sînteți.

PANTALONE: Un prieten al domnului conte Anselmo.

ARLECCHINO: Vă plac antichitățile?

PANTALONE: Îmi plac. *(Aparte.)* Pare-a fi unul din acei care-l duc cu fofîrlica.

ARLECCHINO: Dacă luminăției-voastre vă plac antichitățile, aflați atunci că sînt anticar și am venit să-l fericesc pe domnul conte Anselmo.

PANTALONE *(aparte)*: Să-l iau cu încetișorul ca să aflu totul. *(Tare.)* Scumpe prietene, dacă mi-ai face mie favoarea asta, pe lîngă bani, te-aș mai servi cu tot ceea ce-mi stă în putință atunci cînd o fi să ai nevoie de ceva.

ARLECCHINO: Văd că sînteţi nobil. Ia priviţi ce marfă! Priviţi ce antichităţi, ce lucruri rare, ce minunăţii! Vedeţi asta? *(Îi arată un papuc vechi.)*

PANTALONE: Parc-ar fi un papuc vechi.

ARLECCHINO: E papucul lui Nero, acela cu care-a lovit-o pe Popeea cînd a izgonit-o de pe tron.

PANTALONE: Bravo! Ce raritate! Altceva mai aveţi? *(Aparte.)* Mare bandit!

ARLECCHINO: Ia uitaţi-vă şi la asta! *(Îi arată nişte bucle.)* Ăsta e părul Lucreţiei Romana care a rămas în mîna lui Sextus Tarquinius atunci cînd voia s-o ademenească.

PANTALONE: Nemaipomenit! *(Aparte.)* Ce probă de pungaş!

ARLECCHINO: Priviţi...

PANTALONE: Nu mai vreau să văd nimic! Hoţule, pungaşule, nemernicule! Mă iei drept mameluc? Pe cine vrei să îmbrobodeşti? Escrocule, ai să-n-funzi puşcăria!

ARLECCHINO: Ah, domnule, fie-vă milă, pentru numele lui Dumnezeu!

PANTALONE: Cine te-a adus în casa asta?

ARLECCHINO: Brighella, domnule!

PANTALONE: Cum, Brighella?

ARLECCHINO: Da, domnule. Împărţim cîştigul pe din două.

PANTALONE: Aşa, va să zică Brighella îşi pungăşeşte stăpînul.

ARLECCHINO: Face şi el ca atîţia alţii.

PANTALONE: Vino cu mine. *(Aparte.)* Astfel poate că voi reuşi să-i deschid ochii domnului conte. *(Tare.)* Vino cu mine!

ARLECCHINO: Unde?

PANTALONE: Nu te teme! Vino cu mine şi n-avea grijă.

ARLECCHINO: Fie-vă milă de un biet nenorocit.

PANTALONE: Ai merita să te mănînce ocna! Dar n-am eu inima asta. Vreau numai să-i repeţi domnului conte tot ce mi-ai spus mie. Atîta tot.

ARLECCHINO: Da, domnule, spun tot ce vreţi.
PANTALONE: Să mergem!
ARLECCHINO: Fac tot ce spuneţi. *(Aparte.)* Chiar şi pentru hoţie îţi trebuie un dram de noroc. *(Porneşte.)*
PANTALONE: Iată un bun prilej ca să-i arăt domnului conte că toată lumea îşi bate joc de el. *(Iese.)*

SCENA 13

CONTESA ISABELLA şi DOCTORUL

ISABELLA: Pînă şi dumneata mă faci să-mi ies din fire.
DOCTORUL: Eu nu scot o vorbă, dar aţi auzit ce-a spus domnul Pantalone.
ISABELLA: Cu ce drept se-amestecă moşneagul acesta în casa mea? Aici eu poruncesc, şi după mine, soţul meu.
DOCTORUL: Foarte bine. Departe de el gîndul să facă pe stăpînul, dar ţine la această casă şi vrea să vă vadă trăind în pace şi bună înţelegere.
ISABELLA: Dacă vrea să fie pace, s-o silească pe fiica sa să-şi bage minţile în cap.
DOCTORUL: El spune că e nevinovată.
ISABELLA: Nevinovată? Nevinovată? Şi dumneata o mai şi repeţi? Blestemat să fie ceasul cînd ai pus piciorul în casa noastră!
DOCTORUL: Domnul Pantalone spune că e nevinovată, eu nu spun nimic!
ISABELLA: Ajunge! Dacă vorbeşti astfel, poţi să pleci de-aici!
DOCTORUL: Frumos! Minunat! Acum mă chemaţi, acum mă goniţi.
ISABELLA: Dacă mă scoţi din sărite! Adu-mi ceva de băut!
DOCTORUL: Îndată! *(Se duce să aducă de băut.)*

ISABELLA: Blestemata! Eu, bătrînă!
DOCTORUL (aducîndu-i un pahar cu vin pe o farfurioară): Sînteți servită!
ISABELLA: Nu vreau vin!
DOCTORUL: Mă duc atunci să v-aduc apă. *(Iese.)*
ISABELLA: „Vă salut, fiindcă sînteți mai bătrînă decît mine“!?
DOCTORUL *(aducîndu-i un pahar cu apa):* Poftim apa!
ISABELLA: Mii de blesteme! Rece mi-o aduceți?
DOCTORUL: Dar cea caldă unde-i?
ISABELLA: Pe foc, pe foc!
DOCTORUL: Am să v-aduc caldă! *(Iese.)*
ISABELLA: Pînă acum nimeni n-a rostit acest cuvînt în fața mea. Dar ce făcea domnul cavaler în compania ei? Ar fi nemaipomenit să mă lase pe mine pentru a o servi pe Doralice!

SCENA 14

COLOMBINA și CONTESA ISABELLA

COLOMBINA: Doamnă, stăpînul vă roagă să veniți în apartamentul domniei-sale.
ISABELLA: Ce vrea de la mine?
COLOMBINA: Nu știu, doamnă. E și domnul Pantalone acolo.
ISABELLA: Bine, bine, o să auzim noutăți. Spune-mi, te rog, l-ai văzut pe cavaler cînd s-a dus în camerele Doralicei?
COLOMBINA: L-am văzut foarte bine.
ISABELLA: Cît a stat?
COLOMBINA: Peste două ceasuri, și după puțin s-a întors din nou la ea.
ISABELLA: S-a întors din nou la ea?
COLOMBINA: Da, doamnă, s-a întors din nou.
ISABELLA: N-ai fost pe-acolo, n-ai auzit ce spuneau?

COLOMBINA: O, eu nu pun piciorul în camera aceea. Eu n-o servesc decît pe stăpîna mea.

ISABELLA: Ce neroadă! Să nu fii în stare să te duci în camera ei și să tragi cu urechea la ce vorbesc, ca să aflu și eu... pleacă, ești o proastă!

COLOMBINA: Neroadă?! Proastă?! Am fost, dar n-am vrut să vă spun.

ISABELLA: Da? Spune-mi, ce făceau?

COLOMBINA: Își vorbeau în taină.

ISABELLA: Vorbeau poate despre mine?

COLOMBINA: Firește.

ISABELLA: Și ce spuneau?

COLOMBINA: Că sînteți plictisitoare, nesinceră și mai știu eu ce...

ISABELLA: Afurisit cavaler!

SCENA 15

DOCTORUL, cu apă caldă și cele de mai înainte

DOCTORUL: Poftim apă caldă.

ISABELLA *(o ia, vede că-i fierbinte și, aruncînd-o, îl nimerește pe Doctor)*: Să te ia dracu, nu vezi că frige?

DOCTORUL: Vă rămîn foarte obligat pentru bunăvoință.

ISABELLA: Pentru bunăvoința de-a te fi opărit.

DOCTORUL: Nu face nimic.

ISABELLA *(Colombinei)*: Și ce-au mai spus despre mine?

COLOMBINA: Atît am auzit. Dacă mai aflu ceva, vin și vă spun.

ISABELLA: Fii atentă, fii numai ochi și urechi, căci mă interesează tare mult.

COLOMBINA: Vă amintiți, luminăția-voastră, că mi-ați făgăduit mai demult o pereche de pantofi?

ISABELLA *(dîndu-i un ducat)*: Ține și cumpără-ți ce-ți place.

COLOMBINA: Fiți binecuvîntată! *(Aparte.)* Nu e rău să macini la două mori! *(Pleacă.)*

ISABELLA *(aparte)*: Să se poarte cavalerul astfel cu mine?!

DOCTORUL: Vreți să vă aduc puțină apă călduță?

ISABELLA *(aparte)*: În casa mea? Sub ochii mei?

DOCTORUL: Nu fiți mîniată, doamnă, n-am făcut-o într-adins...

ISABELLA *(aparte)*: Frumos îi șade!

DOCTORUL: Spuneți, doamnă contesă...

ISABELLA: Nu mă mai plictisi!

DOCTORUL: Dar ce v-am făcut? Veșnic vă purtați rău cu mine, veșnic mă chinuiți.

ISABELLA: Vino cu mine în apartamentul soțului meu. *(Pleacă.)*

SCENA 16

DOCTORUL singur

DOCTORUL: Iată cum ești răsplătit cînd servești o doamnă de rang! Pentru puțină vanitate acolo, îndur mii de jigniri. Ce să fac?! M-am obișnuit, și acum nu mai pot altfel. *(Pleacă.)*

SCENA 17

Camera contelui Anselmo

CONTELE ANSELMO și PANTALONE

ANSELMO: Am venit. Va trebui să stau mult?

PANTALONE: Să așteptăm pînă vin. Trebuie neapărat să le spunem cîteva cuvinte ca să le împăcăm. Pe urmă se duce fiecare unde vrea.

ANSELMO *(aparte)*: Nu mai vine odată Brighella cu răspunsul!
PANTALONE: Vine cineva, dar nu văd bine cine e.
ANSELMO: E soția mea.
PANTALONE: Şi cine mai e cu ea?
ANSELMO: Nu v-am mai spus? Consilierul său.
PANTALONE: Doctorul Balanzoni?
ANSELMO: Da, un vechi prieten.
PANTALONE: Dar de ce se amestecă în treburile noastre? N-ar fi mai bine să fim singuri?
ANSELMO: Lăsați-l să vină, ce pierdeți?
PANTALONE *(aparte)*: Ce caracter minunat are domnul conte!

SCENA 18

CONTESA ISABELLA cu DOCTORUL, care o ține de mînă, și cei de mai înainte

ANSELMO: Bine-ați venit, bine-ați venit.
DOCTORUL: Plecăciune domnului conte!
PANTALONE: Doamnă contesă, sluga dumneavoastră preaplecată!
ISABELLA: Cu plecăciune.
PANTALONE *(încet, contelui)*: Spuneți-i ceva. Să punem odată lucrurile la punct!
ANSELMO: Fie. Din moment ce-am ajuns aici, firește c-o s-o facem. *(Supărat.)* Scumpă contesă, v-am chemat aici pentru o chestiune foarte importantă și-am să vă explic în cîteva cuvinte despre ce e vorba. Vreau ca în casa mea să fie liniște. Dacă între dumneata și nora dumitale a avut loc vreun schimb de cuvinte, trebuie să se uite totul. Vreau să vă împăcați, și chiar acum, în fața mea, și să vă purtați față de Doralice ca în prima zi. Ați înțeles? Vreau să fie așa!
ISABELLA: Vreau?

ANSELMO *(tot supărat)*: Da, doamnă, vreau. Aceasta e o vorbă pe care o rostesc o dată pe an, dar, cînd o spun, e sfînt!

ISABELLA: Vrei, deci...

ANSELMO: Vreau, şi-ai auzit bine ce vreau. Nu e nevoie s-o repet a doua oară.

ISABELLA: Eu cred că şi-a pierdut minţile. În viaţa lui n-a vorbit astfel.

ANSELMO *(lui Pantalone)*: Ei, ce spui? M-am purtat bine?

PANTALONE: Foarte bine!

ANSELMO: Sînt istovit!

SCENA 19

DORALICE, CAVALERUL DEL BOSCO, GIACINTO
şi cei de mai înainte

PANTALONE *(lui Anselmo)*: De ce se amestecă domnul acela în treburile fiicei mele?

ANSELMO *(încet)*: Nu ţi-am spus? E sfătuitorul ei!

CAVALERUL: Domnii mei, tot respectul!

DORALICE: Sluga domniilor-voastre.

ANSELMO *(Isabellei)*: Şi dumneavoastră, doamnă, nu spuneţi nimic?

ISABELLA: Plecăciune! Plecăciune!

ANSELMO: Să luăm loc şi să trecem la fapte. *(Se aşază cu toţii. Aparte.)* Brighella tot nu vine! Cît o fi ceasul? Domnule cavaler, cît e ceasul?

CAVALERUL: Nu ştiu, mi-am dat ceasul la reparat.

DORALICE *(uitîndu-se la ceas)*: Vă spun eu! E aproape de amiază!

ANSELMO: Aveţi un ceas minunat. Lăsaţi-mă să-l văd puţin.

DORALICE: Poftim.

ISABELLA *(către Doralice)*: Te felicit, doamnă.

DORALICE: Ceasul e foarte necesar acolo unde se cercetează neîncetat proveniența nobleței.

ISABELLA *(aparte)*: Obraznica!

ANSELMO: Îmi place această camee. E antică, nu-i așa? De la cine ați primit-o?

DORALICE: O am de la tatăl meu.

ISABELLA *(rîzînd tare)*: Oh, oh, oh, tatăl tău!

ANSELMO: Cameea aceasta e o minune!

PANTALONE *(încet, către Anselmo)*: Vă rog, vreți să continuați discuția? N-aveți de spus nimic?

ANSELMO: Părul acestei sirene... nici că se poate ceva mai frumos... Vreau s-o văd cu lupa. *(Scoate o lupă și cercetează cameea, fără să mai fie atent la ceea ce se vorbește.)*

PANTALONE *(încet, către Anselmo)*: Și timpul trece!

ANSELMO: Începe dumneata, și eu continuu! Pînă atunci lasă-mă să admir în voie cameea.

PANTALONE: Doamnele mele, dacă-mi dați voie, din porunca domnului conte, stăpînul meu, a cărui rudă am cinstea să fiu...

DORALICE: Spre nefericirea mea.

PANTALONE: Tăcere, fata mea, și, cît timp vorbesc, nu mă întrerupe; cum spuneam, dacă-mi îngăduiți, voi ține un mic discurs. Din păcate doamna soacră și noră foarte rareori se înțeleg...

ISABELLA: Dacă nora n-are pic de judecată!

PANTALONE *(Isabellei)*: Scumpă doamnă, vă rog din toată inima, lăsați-mă să vorbesc și veți auzi cu cît respect, cu cîtă venerație și dreptate voi vorbi despre dumneavoastră.

ISABELLA: Eu nu deschid gura.

PANTALONE *(Doralicei)*: Și tu să taci.

DORALICE: Eu nu scot o vorbă.

PANTALONE: Cred că, de obicei, certurile care se iscă între aceste două persoane sînt pricinuite de intrigi și flecăreli.

ISABELLA: De data asta sînt adevăruri.

DORALICE: Adevăruri adevărate.

PANTALONE: Oh, sărmanul de mine! O să mă lăsaţi odată să vorbesc?

ISABELLA: Aţi terminat? Aş vrea şi eu să vorbesc!

DORALICE: Odată şi odată trebuie să-mi vină rîndul şi mie...

PANTALONE: Dar, pentru dumnezeu, nici n-am început încă! *(Lui Anselmo.)* Domnule conte, vorbiţi dumneavoastră, că eu nu mai pot.

ANSELMO: Ai terminat? S-au împăcat? Vom avea linişte?

PANTALONE: Unde-aţi fost pînă acum? N-aţi auzit clopotele astea două care-au bătut într-una?

ANSELMO: Cînd ai în faţa ochilor asemenea camee, nu mai auzi nici bătăile tunurilor!

PANTALONE: Ei, ce facem?

ANSELMO *(cercetînd cameea)*: Vorbeşte întîi dumneata, şi după aceea vorbesc şi eu...

PANTALONE: Să mai încerc o dată. *(Isabellei.)* Doamnă contesă, aş vrea să vă rog să-mi arătaţi pricinile care v-au făcut să vă supăraţi pe fiica mea.

ISABELLA: O, sînt destule.

DORALICE: Eu am mult mai multe pricini.

PANTALONE: Isprăveşte odată! Las-o întîi pe domnia-sa să vorbească, şi pe urmă vorbeşti şi tu.

DORALICE: A, da! Trebuie să vorbească domnia-sa mai întîi, fiindcă... *(Cavalerului.)* Aproape c-am şi spus, fiindcă e mai bătrînă...

CAVALERUL *(încet)*: Aţi făcut o scenă... teribilă!

PANTALONE *(Isabellei)*: Binevoiţi să-mi arătaţi cîteva pricini.

ISABELLA: Nici nu ştiu cu care să încep.

GIACINTO: Domnule socru, e zadarnic să aşteptăm ca ele să vorbească cum trebuie şi în linişte. Eu cunosc motivele amîndurora, aşa că voi vorbi eu pentru ele. Doamnă mamă, îmi îngăduiţi să vorbesc şi eu?

ISABELLA: Vorbeşte! *(Aparte.)* Sînt aproape sigură că are să ţină cu ea!

GIACINTO: Și tu, Doralice, te mulțumești să vorbesc eu pentru tine?

DORALICE: Fă ce vrei! *(Aparte.)* A și început să țină cu maică-sa.

GIACINTO: Mai întîi de toate, mama mea se plînge că Doralice a spus că-i bătrînă.

ISABELLA *(lui Giacinto)*: Termină odată! Ești prea îndrăzneț!

GIACINTO: Spunea...

ISABELLA: Dacă nu termini, îți arăt eu numaidecît...

GIACINTO: Iartă-mă!

ISABELLA: Ți-am spus să termini odată, obraznicule!

GIACINTO *(aparte)*: Termin, ca să n-o mînii; dar, după cîte văd, totul e zadarnic! *(Pleacă.)*

DORALICE *(cavalerului)*: Sînt mai mulțumită decît dac-aș fi cîștigat o sută de țechini.

CAVALERUL *(încet:)* Cuvîntul acela o înspăimîntă.

PANTALONE: Nu v-am spus eu, domnule conte? Nu se poate înainta nici c-un pas!

ANSELMO: Văd eu acuma ce-i de făcut. Doamnele mele... Dar, să nu uit, această camee e de vînzare?

PANTALONE: Întrebați-o pe fiica mea, e a ei.

ANSELMO *(către Doralice)*: Vrei să-mi vinzi mie această camee?

DORALICE: S-o vînd? Cum puteți vorbi în felul acesta? Luați-o, vă aparține!

ANSELMO: Mi-o dăruiești?

DORALICE: Dacă mi-e îngăduit.

ANSELMO: Îți mulțumesc, scumpa mea noră, îți mulțumesc. O voi desface și-apoi îți voi înapoia ceasul.

ISABELLA: Acum, cînd preaiubita dumitale noră ți-a făcut acest frumos dar, pronunță sentința în favoarea ei.

ANSELMO: Voiam tocmai să spun: dacă am început această discuție, trebuie s-o ducem pînă la capăt. Doamnele mele, în casa mea nu e pace și, o dată

ce lipsește înțelegerea, lipsește cel mai de seamă lucru din lume. Pînă acum nu m-am arătat îngrijorat și am vrut să văd pînă unde vor ajunge capriciile voastre; acuma însă mi-a ajuns cuțitul la os și, după ce m-am gîndit serios, m-am hotărît să găsesc un leac. Îmi pare bine că sînt aici, de față, și acești domni, care vor judeca motivele voastre și hotărîrile mele. Să începem, deci...

SCENA 20

BRIGHELLA și cei de mai înainte

BRIGHELLA *(contelui Anselmo)*: Domnule conte!

ANSELMO: Ce e?

BRIGHELLA: Am încheiat tîrgul, galeria e a dumneavoastră, am aici inventarul.

ANSELMO *(ridicîndu-se)*: Dacă domniile-voastre îmi îngăduie...

PANTALONE: Vă întoarceți curînd?

ANSELMO: Azi nu mă mai întorc. *(Pleacă cu Brighella.)*

PANTALONE: Frumoasă purtare de nobil!

DORALICE: Atunci putem pleca și noi.

PANTALONE: Fără domnul conte, nu putem face nimic.

ISABELLA: Domnul doctor mă cunoaște de mult; m-a ținut în brațe cînd eram copil și știe cine sînt. Să spună el dacă mă mînii eu vreodată fără pricină.

DOCTORUL: Așa e. Doamna nu vorbește niciodată fără temei.

DORALICE: Domnul cavaler e martor și a auzit cele ce-a spus despre mine doamna soacră și știe că am tot dreptul să mă plîng.

CAVALERUL: Doamnelor, să lăsăm fleacurile la o parte! Să ne înțelegem și să facem pace.

DORALICE: Fleacuri le numiți? Fleacuri? Dar și dumneavoastră ați recunoscut că am dreptate, că eu sînt cea ofensată și că nu trebuie, deci, să cedez!

ISABELLA: Bravo, domnule cavaler! Prin urmare, înălțimea-voastră o sfătuiește pe doamna Doralice?!

CAVALERUL: Eu nu sfătuiesc pe nimeni; spun ceea ce cred. Slugă preaplecată a domniilor-voastre! *(Pleacă.)*

PANTALONE: Vai, ce mi-e dat să aud? Aici e o casă de nebuni. Descurcați-vă cum puteți, și cine are rîie n-are decît să se scarpine! *(Pleacă.)*

ISABELLA: Am fost ofensată și voi ști să mă răzbun, dar răzbunarea mea va fi demnă de o femeie superioară cum sînt. Doctore, să mergem. *(Pleacă cu Doctorul.)*

DORALICE: Făgăduiesc ca, cu calmul și cu stăpînirea mea, să înving cele mai mînioase firi din lume! *(Pleacă.)*

ACTUL III

SCENA I

Camera contelui Anselmo; se văd mai multe măsuțe

CONTELE ANSELMO și BRIGHELLA

BRIGHELLA: Priviți numai cîte lucruri pentru trei mii de scuzi!

ANSELMO: Scumpe Brighella, îmi vine să sar în sus de bucurie! Care e lada crustaceelor?

BRIGHELLA: Numărul unu e lada crustaceelor, și-năuntru se află trei mii de specii marine, adică scoici, cochilii și alte soiuri de rarități găsite-n vîrful munților.

ANSELMO: Numai astea valorează trei mii de scuzi!

BRIGHELLA: Și numărul doi e lada peștilor pietrificați, de toate felurile.

ANSELMO: Demne de galeria unui rege.

BRIGHELLA: Și numărul trei e-o ladă cu mumii din Alep; e plină de animale de tot soiul, și printre astea se află și-un vasilisc.

ANSELMO: E și-un vasilisc?

BRIGHELLA: Firește! Mare cît un pitpalac.

ANSELMO: Se știe de unde a fost adus?

BRIGHELLA: Se știe totul. S-a născut dintr-un ou de cocoș.

ANSELMO: Da, da, am auzit spunîndu-se că, o dată la nu știu cîți ani, cocoșii fac cîte-un ou, din care iese apoi vasiliscul; dar am crezut că-i o simplă născocire...

BRIGHELLA: Ce născocire! Iată, aici înăuntru, dovada adevărului.

ANSELMO: Brighella, îți rămîn îndatorat. M-ai ajutat să fac niște achiziții prețioase!

BRIGHELLA: Sînt un om parcă anume făcut pentru asemenea cumpărături... Și încă nici nu mă cunoașteți cum trebuie, în curînd o să mă cunoașteți mai bine... *(Aparte.)* Numai că, atunci cînd o să mă cunoști, eu și cu banii ăștia vom fi departe... *(Iese.)*

SCENA 2

CONTELE ANSELMO, apoi PANTALONE

ANSELMO: Acuma am cu ce-mi trece vremea două sau chiar trei luni. Pînă nu le orînduiesc toate lucrurile astea, nu plec la țară, nu mă duc la sindrofii, nu ies nici din casă. Am să cer să mi se aducă aici și mîncarea. De asemeni, să mi se pună și un pat de campanie, ca să pot dormi tot aici; așa, n-o să mă mai chinuie nici plicticoasa mea soție. Nu vreau să mai văd pe nimeni!

PANTALONE: *(din culise)*: Domnule conte, se poate?

ANSELMO: Nu vreau să văd pe nimeni!

PANTALONE *(din culise)*: E vorba de domnul Pancrazio, faimosul anticar...

ANSELMO: A, poftim! Vă rog! Ei drăcie, a aflat c-am făcut achiziția asta nemaipomenită și-a și venit!...

SCENA 3

PANTALONE, PANCRAZIO și CONTELE ANSELMO

PANTALONE: Scumpe domnule conte, știți că vă sînt prieten.

ANSELMO: Scuzați-mă, eram ocupat. Domnule Pancrazio, cărui fapt datorez fericirea de-a vă vedea la mine?

PANCRAZIO: Am aflat că înălţimea-voastră a luat o seamă de antichităţi şi, dacă-mi îngăduiţi, aş vrea să văd şi eu ce-aţi cumpărat.

PANTALONE: Arătaţi-mi-le şi mie, domnule conte. Am aflat c-aţi cumpărat obiecte de seamă. *(Aparte.)* Cred c-a aruncat banii pe fleacuri. Trebuie, neapărat, să-i deschid ochii.

ANSELMO: Domnule Pancrazio, acum mă pot mîndri că am cea mai grozavă galerie din oraş. Posed obiecte de mare valoare.

PANCRAZIO: Aş fi bucuros să le văd, înălţimea-voastră ştiţi doar că mă pricep.

ANSELMO: E-adevărat, sînteţi cel mai priceput şi cel mai de seamă anticar din Palermo. Aruncaţi o privire în aceste lăzi şi veţi vedea că sînt pline de mici tezaure.

PANCRAZIO: Cu îngăduinţa dumneavoastră. *(Se duce să se uite în lăzi.)*

ANSELMO: Scumpe domn Pantalone, nu fi supărat dacă te-am lăsat singur cu cele două nebune. Muream de nerăbdare să văd minunăţiile astea!

PANTALONE: Domnule conte, e cu putinţă să nu vreţi să vă gîndiţi de loc la casa dumneavoastră?

ANSELMO: Dar mă gîndesc. Cum poţi vorbi astfel? Povesteşte-mi, cum a fost? Cum s-a terminat întrevederea?

PANTALONE: Să vă spun; după ce-aţi plecat...

ANSELMO: Ei, ce spuneţi, domnule Pancrazio? Nu sînt lucruri nemaivăzute, rare, unice?

PANTALONE *(aparte)*: Uite cum m-ascultă!

PANCRAZIO: Domnule conte, pot să vă vorbesc deschis?

ANSELMO: Desigur, spuneţi-vă părerea fără înconjur.

PANCRAZIO: Mai întîi de toate mă socotiţi un om de onoare?

ANSELMO: Vă consider un om cît se poate de cinstit, aşa cum şi sînteţi şi cum vă cunoaşte tot oraşul Palermo.

PANCRAZIO: Mă socotiţi cunoscător în materie?

ANSELMO: În afară de mine, sînteţi cel mai mare cunoscător.

PANCRAZIO: Cît aţi dat pe toate lucrurile astea?

ANSELMO: Vă spun, dar să nu ştie nimeni. Trei mii de scuzi, adevărată pomană!

PANCRAZIO: Domnule conte, vă spun şi eu în taină, să n-audă nimeni, lucrurile astea nu fac trei mii de scuzi.

ANSELMO: Cum?! Nu fac trei mii de scuzi?

PANTALONE (*aparte*): Frumoasă treabă!

ANSELMO: V-aţi uitat bine la ele?

PANCRAZIO: Destul ca să-mi dau seama de valoarea lor.

ANSELMO: Dar crustaceele?

PANCRAZIO: Sînt scoici luate din noroi sau aruncate de valurile mării pe timp de furtună.

PANTALONE: Găsite pe munţii celor fără de minte.

ANSELMO: Şi peştii pietrificaţi?

PANCRAZIO: Pietre ordinare, şlefuite niţel ca să înşele lumea.

PANTALONE: S-o fi pietrificat şi întărit şi creierul vreunui amator de antichităţi.

ANSELMO: Dar mumiile?

PANCRAZIO: Sînt cadavre de căţeluşi, pisicuţe şi şoareci, cărora li s-au scos măruntaiele şi au fost lăsate să se usuce.

ANSELMO: Dar vasiliscul?

PANCRAZIO: E un peşte de mare pe care şarlatanii îl aranjează în chip de vasilisc şi cu care obişnuiesc să-i ademenească pe ţărani în piaţă, atunci cînd vor să-şi vîndă balsamurile.

ANSELMO: Domnule Pancrazio, dumneata mă omori, mă asasinezi! Dar tablourile, picturile, miniaturile?

PANCRAZIO: Cele cîteva pe care le-am văzut fac cel mult o sută de scuzi.

ANSELMO: Cred că vreţi să mă necăjiţi, sau îmi spuneţi aşa ca să mă siliţi să vînd lucrurile astea pe nimic; dar vă înşelaţi dacă credeţi aşa ceva!...

PANCRAZIO: Eu sînt un om cinstit, incapabil de-a vă înşela. Credeţi-mă, aţi fost tras pe sfoară.

PANTALONE: Şi cel care l-a tras pe sfoară e hoţomanul ăla de Brighella!

ANSELMO: Brighella e cinstit.

PANTALONE: Brighella e un şarlatan, şi am să v-o dovedesc!

ANSELMO: Cum puteţi spune una ca asta? Şi mai ales cu ce-mi puteţi dovedi?

PANTALONE: Vă amintiţi de armeanul acela care v-a vîndut „lumina eternă" din piramidele Egiptului şi nu mai ştiu cîte asemenea minunăţii?

ANSELMO: Desigur că-mi amintesc, şi a fost o achiziţie grozavă!

PANTALONE: Vă rog să aşteptaţi numai o clipă. E aici şi-l aduc numaidecît. *(Pleacă.)*

ANSELMO: Poate că mi-a mai adus vreo raritate.

PANCRAZIO: Scumpe domnule conte, îmi pare rău să aud că vă risipiţi banii pe lucruri de nimic.

ANSELMO: Scuzaţi-mă, dar eu nu sînt încă convins. Brighella m-a îndemnat să fac acest tîrg. Brighella se pricepe la antichităţi cît şi dumneavoastră şi nu e în stare să mă înşele.

PANCRAZIO: Brighella se pricepe cît şi mine? Îmi faceţi o cinste deosebită! Domnule conte, eu am venit să vă arăt care e adevărul, ca un om cinstit ce sînt, îndemnat de domnul Pantalone. Înălţimea-voastră sînteţi înconjurat de nişte nemernici care vă fură, vă înşală şi vă silesc să cumpăraţi toate fleacurile, şi de aceea...

ANSELMO *(mîniat)*: Înţeleg prea bine, dar nu sînt prost...

PANCRAZIO: Slugă plecată. *(Pleacă.)*

ANSELMO: Drăguţul domn Pancrazio! Vorbeşte din invidie! Vrea să-mi defăimeze galeria ca să-şi

urce acțiunile la a sa. Cunoaștem noi... Înțeleg prea bine, dar nu mă las eu înbrobodit cu una, cu două.

SCENA 4

PANTALONE, ARLECCHINO și CONTELE ANSELMO

PANTALONE *(aducîndu-l de mînă pe Arlecchino)*: Vino aici, jupîne, nu te rușina și nu da îndărăt. Mărturisește domnului conte cum ți-a reușit frumoasa vînzare și cine te-a îndemnat s-o faci.

ARLECCHINO: Domnule, vă cer iertare...

ANSELMO *(aparte)*: Ăsta-i armeanul! *(Lui Arlecchino.)* Dumneata ești armeanul?

ARLECCHINO: Da, domnule, sînt un armean din Bergamo.

ANSELMO: Ce-ai spus?

PANTALONE *(lui Arlecchino)*: Cine te-a adus în această casă? Vorbește!

ARLECCHINO *(speriat)*: Brighella.

PANTALONE: Și în ce scop?

ARLECCHINO: Să vînd lucruri de nimic domnului anticar.

PANTALONE *(lui Anselmo)*: Ați auzit?

ANSELMO: Cum lucruri de nimic? Lumina eternă...

ARLECCHINO: E o lampă cu ulei care nu face nici doi bani...

ANSELMO: Vai de mine! Nu e lumina eternă găsită în piramidele Egiptului?

ARLECCHINO: Nu... nu...

ANSELMO: Ah, m-a vîndut... m-a omorît! Pungaș infam! Ai să-nfunzi pușcăria!

PANTALONE: Adevăratul pungaş e Brighella, căci el l-a adus în casă şi s-a servit de prostănacul ăsta ca să-şi ducă stăpînul de nas.

ARLECCHINO: Şi eu, care-am luat lecţii de la maestrul acela neîntrecut, am venit acuma cu buclele Lucreţiei Romana.

ANSELMO: Unde sînt buclele Lucreţiei Romana?

PANTALONE: Da nu vedeţi că e tot o escrocherie? L-am dat în vileag şi-am cercetat toate tinichelele pe care vi le propunea spre cumpărare.

ANSELMO: Ah, nemernicul! Domnule Pantalone, să chemăm autorităţile să-l ducă la închisoare...

PANTALONE: Eu unul nu mai vreau şi altă bătaie de cap: l-am ţinut aici ca să spună adevărul, şi asta-mi ajunge. Tu, nemernicule, poţi să pleci. Du-te cît mai departe de casa asta şi mulţumeşte cerului c-ai scăpat numai cu-atît...

ARLECCHINO: Vă mulţumesc pentru milostenie... *(Vrea să plece.)*

ANSELMO *(voind să-l urmeze)*: Blestematule, îţi arăt eu ţie!

ARLECCHINO: Iertare! Iertare! *(Pleacă fugind.)*

SCENA 5

CONTELE ANSELMO şi PANTALONE

PANTALONE: Ce spuneţi, domnule? Brighella e om cinstit, nu-i aşa?

ANSELMO: E un tîlhar, un trădător...

PANTALONE: Ce vreţi să faceţi cu lucrurile astea?

ANSELMO: Nici eu nu ştiu... să le lăsăm aici, îmi vor folosi ca să-mi măresc galeria...

PANTALONE: Prin urmare, vreţi să vă păstraţi galeria?

ANSELMO: Dar ce-ai vrea să fac fără această distracție?

PANTALONE: Aș vrea să vegheați asupra familiei dumneavoastră. Aș vrea să înlăturați neînțelegerile dintre noră și soacră!

ANSELMO: Bine, să le înlăturăm.

PANTALONE: Dar pentru asta trebuie suflet.

ANSELMO: Am să-mi pun tot sufletul.

PANTALONE: Dac-o să vă țineți de cuvînt, o să vă ajut și eu cît o să pot. Îmi pare rău de fiica mea; n-o am pe lume decît pe ea. Aș vrea s-o văd liniștită și mulțumită; dacă se poate, bine, dacă nu, știți ce-o să fac? Am s-o iau înapoi acasă.

ANSELMO: Domnule Pantalone, și eu vreau liniște. Să pornim la lucru și să ne punem tot sufletul.

PANTALONE: Uf! Mi-a mai venit parcă inima la loc!

ANSELMO: Scumpe prietene, dacă ții la mine, fă-mi un serviciu.

PANTALONE: Porunciți! Sînt gata să vă servesc!

ANSELMO: Împrumută-mi opt sau zece țechini, pe care am să ți-i înapoiez îndată ce-mi iau banii de la Brighella.

PANTALONE: Vă rog, vă rog.

ANSELMO: Am să ți-i înapoiez!

PANTALONE: Nu-i vorba de asta. Mă duc la fata mea. Dumneavoastră duceți-vă la doamna contesă, și să încercăm să le îmblînzim...

ANSELMO: Încearcă dumneata și-am să încerc și eu.

PANTALONE: Aș prefera un faliment, decît să pun la cale pacea dintre noră și soacră. *(Pleacă.)*

ANSELMO: Cu acești zece țechini vreau să cumpăr portretul lui Petrarca și pe acela al madonnei Laura. De data aceasta sînt sigur că fac o afacere bună. N-o să mă mai las înșelat. M-am învățat minte. *(Pleacă.)*

SCENA 6

O odaie cu trei uşi, două laterale şi una în fund.

CAVALERUL e la una din uşile laterale, DOCTORUL la cealaltă; fiecare vorbeşte în faţa uşii prin care a ieşit, fără ca unul să-l vadă pe celălalt, şi apoi se întîlnesc la mijlocul scenei

DOCTORUL: Scumpe domn cavaler, acum, că sîntem singuri şi nu ne aude nimeni, îmi permiteţi să vă spun două vorbe, ca un bun prieten ce vă sînt?

CAVALERUL: Vă ascult cu toată atenţia.

DOCTORUL: N-ar fi bine ca domnia-voastră, din partea nurorii, şi eu, din partea soacrei, să ne străduim să le împăcăm?

CAVALERUL: Eu nu mă bucur de-atîta trecere pe lîngă doamna Doralice...

DOCTORUL: Nici eu pe lîngă doamna Isabella, dar nădăjduiesc că, vorbindu-i, am să-i cîştig încrederea.

CAVALERUL: Nădăjduiesc şi eu să cîştig încrederea tinerei contese.

DOCTORUL: Hai să încercăm, şi, dacă reuşim, vom avea meritul c-am adus liniştea şi înţelegerea în sînul acestei familii.

CAVALERUL: Prea bine. Mă duc să primesc ordinele doamnei Doralice.

DOCTORUL: Şi eu, în acelaşi timp, ale doamnei Isabella.

CAVALERUL: Aşteptaţi-mă. Mă întorc îndată. *(Intră în apartamentul Doralicei. Contesa Isabella iese.)*

ISABELLA: Domnule doctor, ce-ai vorbit cu cavalerul?

DOCTORUL: Atît el, cît şi eu dorim să vă aducem linişte, pace şi împăcare.

ISABELLA: E cu neputinţă atîta vreme cît va locui şi ea în casa noastră. Spune-mi, cavalerul e tot de partea Doralicei?

DOCTORUL: Cavalerul e o fire nobilă și ar vrea să servească ambele părți. Aveți încredere în mine. Bizuiți-vă pe mine și vă făgăduiesc c-o să fiți mulțumită.
ISABELLA: Prea bine. Mă încred în dumneata.
DOCTORUL: Și ceea ce voi face va fi bine făcut?
ISABELLA: Va fi bine făcut.
DOCTORUL: Veți aproba?
ISABELLA: Voi aproba.
DOCTORUL: Atunci stați liniștită și nu vă mai faceți griji.
ISABELLA: Totuși, nu lua nici o hotărîre fără știrea mea.
DOCTORUL: Asta înseamnă că nu aveți încredere în mine...
ISABELLA: Vă dau toată libertatea în ceea ce privește tratativele.
DOCTORUL: Dar nu și în ceea ce privește hotărîrile?
ISABELLA: Nu, domnule, în privința hotărîrilor, nu!
DOCTORUL: Să începem atunci tratativele!
ISABELLA: Prima condiție e ca Doralice să plece din casă.
DOCTORUL: Și zestrea?
ISABELLA: Întîi zestrea mea, și pe urmă a ei.
DOCTORUL: Asta înseamnă să vă distrugeți casa.
ISABELLA: Îmi distrug casa, numai să plece Doralice!
DOCTORUL: Iat-o!
ISABELLA: Ce obrăznicie! Îndrăznește să se arate în fața ochilor mei? Simt că mi se urcă sîngele în cap. Nu vreau s-o văd! Vino cu mine! *(Intră în apartamentul ei.)*
DOCTORUL: Vin. *(Aparte.)* Tare mă tem că n-o să reușim.

(Intră Doralice, iar cavalerul vine fugind din apartamentul ei.)

DORALICE: Vedeți?! Eu vin să vorbesc cu ea, și ea pleacă...

CAVALERUL: Fiindcă sînteți o ființă atît de înțeleaptă, dați-mi voie să tratez eu împăcarea cu soacra dumneavoastră, ținînd desigur seama de toate condițiile pe care le veți pune.

DORALICE: Cu plăcere.

CAVALERUL: Aveți încredere în mine?

DORALICE: Vă dau mînă liberă să faceți ceea ce credeți.

CAVALERUL: Am cuvîntul dumneavoastră?

DORALICE: Îl aveți, cu rezerva ca împăcarea să se facă după cum vreau eu.

CAVALERUL: Indicați-mi condițiunile.

DORALICE: Una din două: sau să fiu eu stăpîna casei, și soacra să nu se mai amestece în nimic, sau, de nu, să mi se înapoieze zestrea și eu mă întorc la tata.

CAVALERUL: Să găsim o cale de mijloc.

DORALICE: Găsiți-o! Dar nu uitați că eu nu cedez nici cît negru sub unghie! *(Pleacă în apartamentul ei.)*

CAVALERUL: Nu e treabă ușoară. Iată-l pe doctor. Să auzim veștile pe care le aduce de la contesa Isabella...

DOCTORUL *(venind din apartamentul Isabellei)*: Domnule cavaler, ați vorbit cu doamna Doralice?

CAVALERUL: Da, domnule, am vorbit și mi-a dat toată libertatea în ceea ce privește tratativele.

DOCTORUL: Iar eu am aceeași libertate de la doamna contesă.

CAVALERUL: Atunci să-ncepem. Vă expun de la început dorința doamnei Doralice. Vrea să fie ea stăpîna casei, sau, de nu, cere să i se înapoieze zestrea și se va întoarce la părintele ei.

DOCTORUL: Răspund pentru doamna contesă. Dacă vrea să plece, n-are decît, dar mai întîi trebuie să se restituie zestrea soacrei, și pe urmă zestrea nurorii.

CAVALERUL: Iată cum să facem: doamna Isabella să dea nurorii patru sute de scuzi pe an, și Doralice va avea grijă de cheltuielile ei și ale cameristei.

DOCTORUL: Dacă-mi îngăduiți, mă duc s-o întreb. *(Se duce la Isabella.)*

CAVALERUL: Nu poate hotărî singur. Are și el mînă liberă ca și mine. Cel mai bun lucru ar fi s-o scoată ele singure la capăt.

(Doctorul se întoarce din apartamentul Isabellei.)

DOCTORUL: Nu se pot da patru sute de scuzi. Se vor acorda numai trei sute.

CAVALERUL: Așteaptă-mă, vin îndată. *(Se duce la Doralice.)*

DOCTORUL: Și el se bucură de aceeași încredere ca și mine.

(Pantalone intră pe ușa din mijloc.)

PANTALONE: Sluga, domnule doctor! *(Se îndreaptă către apartamentul Doralicei.)*

DOCTORUL: Încotro, domnule Pantalone?

PANTALONE: La fiica mea.

DOCTORUL: Acum se mijlocește împăcarea dintre ea și soacră.

PANTALONE: Și cine mijlocește împăcarea asta?

DOCTORUL: Pentru fiica dumneavoastră cavalerul del Bosco.

PANTALONE: Ce amestec are aici acest domn cavaler?

(Cavalerul se întoarce din apartamentul Doralicei.)

CAVALERUL: Împăcarea e gata!

PANTALONE: Da? Dar cum?

(Contele Anselmo intră pe ușa din mijloc.)

DOCTORUL: Domnule conte, împăcarea e gata!

ANSELMO: Doamna Doralice se mulțumește cu trei sute de scuzi pe an? !

DOCTORUL: Şi doamna contesă i le acordă.

PANTALONE: Fiica mea a înnebunit! Alerg la ea! *(Se duce la Doralice.)*

ANSELMO: Nu ştiu ce să cred despre nevastă-mea?! Las', că-i arăt eu! *(Se duce la Isabella.)*

CAVALERUL *(Doctorului)*: Bătrînii ăştia au să ne strice totul.

DOCTORUL: Lucrurile se rînduiseră foarte bine, căci, la drept vorbind, doamna Doralice se supără prea uşor.

CAVALERUL: Are dreptate s-o privească pe soacra ei cu ochi răi după cîte ştie c-a spus despre ea!

DOCTORUL: Şi nora a batjocorit-o pe soacră, şi cu ce trufie încă!

CAVALERUL: Sînteţi prost informat.

DOCTORUL: Ei, Colombina!

(Colombina vine din odaia Isabellei.)

COLOMBINA: Domnilor!

DOCTORUL: Spune-mi, te rog, ce-a spus doamna Doralice despre contesa Isabella?

COLOMBINA: Eu nu ştiu nimic.

CAVALERUL: Să n-o credeţi, căci a spus doamnei Doralice o mulţime de vorbe urîte auzite din gura stăpîne-si.

COLOMBINA: Eu n-am spus nimic.

CAVALERUL: Vă rog să nu vă îndoiţi de cuvintele unui cavaler!

DOCTORUL: Prin urmare, flecara asta de Colombina a ţesut intrigile între noră şi soacră?

CAVALERUL: Fără îndoială!

DOCTORUL: Mă duc la contesa Isabella. *(Se duce la Isabella.)*

COLOMBINA *(cavalerului)*: Frumoasă treabă aţi mai făcut!

CAVALERUL: Blestemato, tu eşti aceea care ai dus vorbele de la noră la soacră! Mă duc la doamna Doralice să-i dezvălui totul. *(Se duce la Doralice.)*

COLOMBINA: N-aveţi decît! Dacă mă plătesc să duc vorbele, de ce n-aş face-o?!

(Se reîntoarce Anselmo din apartamentul Isabellei.)

ANSELMO: Nenorocito, tu eşti cauza tuturor relelor! *(Se duce la Doralice.)*

COLOMBINA: Pînă şi neghiobul ăsta are ce-are cu mine!

(Vine Doctorul din apartamentul Isabellei.)

DOCTORUL: Acum o să iasă totul la lumină. *(Se duce în apartamentul Doralicei.)*

COLOMBINA: Vor să mă sfîşie cu toţii.

(Vine Pantalone din apartamentul Doralicei.)

PANTALONE: Spune, nenorocito, e-adevărat că stăpîna ta mi-a bîrfit fiica?

COLOMBINA: Eu nu ştiu nimic!

PANTALONE: Aşteaptă, aşteaptă! *(Se duce la Isabella.)*

COLOMBINA: Îşi închipuie că mă sperie!

(Vine Anselmo din apartamentul Doralicei.)

ANSELMO: Acum am descoperit totul. Ai să vezi tu. *(Se duce la Isabella.)*

COLOMBINA: Simt că încep să tremur.

(Vine Doctorul din apartamentul Doralicei.)

DOCTORUL: N-aş fi crezut-o niciodată... O, ce meliţă! *(Se duce la Isabella.)*

COLOMBINA: Sînt de-a dreptul încolţită...

(Vine cavalerul din apartamentul Doralicei.)

CAVALERUL: Colombina, se ştie că tu eşti cea care-ai dus vorba şi într-o parte, şi în cealaltă. Acum toţi sînt împotriva ta şi-ţi vor cere să repari tot răul pe care l-ai pricinuit. Te sfătuiesc să pleci.

COLOMBINA: Dar unde să mă duc, sărmana de mine, unde?

CAVALERUL: Aleargă şi încuie-te în odaia ta! Am să caut să te ajut.

COLOMBINA: Pentru dumnezeu, nu mă părăsiţi!
CAVALERUL: Repede, că vin.
COLOMBINA: Nenorocită soartă! Am fost orbită de nenorocitul acela de ţechin! *(Pleacă prin uşa din mijloc.)*
CAVALERUL: Acuma, cînd s-au descoperit intrigile servitoarei, împăcarea devine mai uşoară.

(Vine tînărul conte Giacinto prin uşa din mijloc.)

GIACINTO: Cavalere, ce-i cu Colombina? Plînge şi pare speriată.
CAVALERUL: S-a descoperit că ea a semănat neînţelegerea dintre noră şi soacră, iar acum noi mijlocim împăcarea.
GIACINTO: O, de s-ar putea!

(Vine Doctorul din apartamentul Isabellei.)

DOCTORUL: Doamna Isabella s-a convins acum de adevăr, şi, dacă doamna Doralice se va duce în camera ei s-o salute, ea o va îmbrăţişa cu dragoste.
CAVALERUL: Mă duc să-i spun doamnei Doralice. *(Se duce la Doralice.)*
GIACINTO: Prin urmare mama s-a potolit?
DOCTORUL: S-a potolit cu totul, şi lucrurile s-au aranjat.
GIACINTO: Lăudat fie cerul!

(Vine cavalerul din apartamentul Doralicei.)

CAVALERUL: Doamna Doralice e gata să primească îmbrăţişarea doamnei Isabella, dar îi cere să vină în camera ei.
DOCTORUL: Îi spun, dar mă tem că nu va veni. *(Se duce la Isabella.)*
GIACINTO: Mi se pare că, într-adevăr, se cuvine ca nevasta mea să se ducă la soacră.
CAVALERUL: Pretinde însă că ea a fost cea jignită.

(Vine Pantalone din apartamentul Isabellei.)

PANTALONE: Fiica mea nu vrea să se ducă la soacra ei? Aşteptaţi numai o clipă. O conving eu să se ducă şi se va duce. *(Se duce la Doralice.)*
GIACINTO: Vedeţi, pînă şi tatăl ei recunoaşte că n-are dreptate!

(Vine contele Anselmo din apartamentul Isabellei).

CAVALERUL: Ce se mai luptă, bietul bătrîn!
ANSELMO: Frumos lucru! Să meargă soacra şi să se umilească în faţa nurorii?

(Vine Pantalone din apartamentul Doralicei.)

PANTALONE: S-a făcut! Fiica mea se va duce la doamna contesă; ar fi de-ajuns s-o vadă venind spre ea, ca să capete curaj.
ANSELMO: Bine. Fie şi-aşa! Mă duc să-i spun nevestei mele. *(Se duce la Isabella.)*
PANTALONE: Multe chinuri trebuie să-ndur pînă să le-mpac pe femeile astea două!
CAVALERUL *(lui Pantalone):* Aţi convins-o să facă un lucru mare.
GIACINTO *(lui Pantalone):* Vă admir înţelepciunea.

(Vine Doctorul din apartamentul Isabellei.)

DOCTORUL: Domnule Pantalone, spuneţi fiicei dumneavoastră să nu se mai deranjeze.
PANTALONE: De ce?
DOCTORUL: Doamna contesă spune că, fiind de rang mare, nu poate să se mişte de pe jilţ ca să-i iasă în întîmpinare.
CAVALERUL: Mă duc eu să-i spun doamnei Doralice. *(Se duce la Doralice.)*
PANTALONE: Iar s-au încurcat iţele!
GIACINTO: Mă duc eu la mama, poate reuşesc s-o conving...
PANTALONE: Bine faci, scumpul meu fiu.
GIACINTO: Pe mine mama n-are să mă refuze. *(Se duce la Isabella.)*

PANTALONE *(Doctorului)*: Şi dumneavoastră vi se pare că-i bine ceea ce se întîmplă?
DOCTORUL: Pretenţia doamnei Isabella nu-i absurdă.
PANTALONE: Fiica mea are mai puţine pretenţii.

(Vine cavalerul din apartamentul Doralicei.)

CAVALERUL: Doamna Doralice spune că, deşi nu e de rang mare, totuşi a adus în casă o zestre de douăzeci de mii de scuzi şi nu înţelege să fie călcată în picioare.
DOCTORUL: Alerg numaidecît să-i spun doamnei contese.
PANTALONE: Staţi, aşteptaţi puţin!
DOCTORUL: Vine, sau nu vine?

(Apare Doralice în prag, iar contesa Isabella în uşa apartamentului ei.)

DORALICE: Nu, domnule, nu vin! Spuneţi bătrînei că, dacă vrea, n-are decît să vină dînsa!
ISABELLA: Neruşinato, eu bătrînă?
DORALICE: Tînără doamnă, vă salut! *(Pleacă.)*
ISABELLA: Sau pleacă ea, sau plec eu! *(Pleacă.)*
PANTALONE: O, săracul de mine! Ce pacoste mai e şi asta?
CAVALERUL: Doamna Doralice are dreptate.
DOCTORUL *(lui Pantalone)*: Aţi auzit-o pe fiica dumneavoastră?
PANTALONE: Dumnezeule, ce femei!

(Vine Anselmo din apartamentul Isabellei.)

ANSELMO: Medaliile mele, medaliile mele... Eu nu sînt în stare să mă pun cu nebunele-astea! Puteţi să spuneţi tot ce poftiţi, pe mine nu mă mai interesează decît medaliile mele! *(Pleacă prin uşa din mijloc.)*
PANTALONE: O, ce nebuni! Ce casă de nebuni!

(Giacinto vine din apartamentul Isabellei.)

GIACINTO: Domnule socru, sînt disperat!
PANTALONE: Ce s-a mai întîmplat?
GIACINTO: N-aţi auzit? Nevasta mea i-a spus mamei că-i bătrînă, iar mama i-a spus nevestei mele neruşinată! Fără doar şi poate, a intrat dracul în casa noastră! *(Pleacă prin uşa din mijloc.)*
PANTALONE: Ei, dacă-i vorba de dracu, mie mi se pare că locuieşte chiar aici. Nici nu mai ştiu unde mi-e capul...
CAVALERUL: Eu mă duc s-o înduplec pe doamna Doralice.
DOCTORUL: Iar eu s-o potolesc pe doamna Isabella.
PANTALONE: Tare mă tem că dumneavoastră sînteţi cei care stricaţi totul!
CAVALERUL: Eu sînt un cavaler cinstit!
DOCTORUL: Iar eu nu mai sînt copil!
CAVALERUL: Îi voi spune doamnei Doralice cum mă nedreptăţiţi. *(Se duce la Doralice.)*
DOCTORUL: Vreau să-i spun doamnei contese ce părere are domnul Pantalone despre mine... *(Se duce la Isabella.)*
PANTALONE: Oh, ce bestii! Dar îl stimez pe bătrînul acela nebun! Asta ar mai trebui! să intre şi el în rîndul sfătuitorilor... Fiica mea servită de un cavaler, şi prostul de ginere-meu îngăduie! Astea sînt pricinile întregului balamuc din casa asta. Femei capricioase, bărbaţi fără cap, sfătuitori... Trebuie neapărat să schimbăm aici totul din temelie! *(Pleacă.)*

SCENA 7

Altă odaie din apartamentul contelui Anselmo

CONTELE ANSELMO, apoi GIACINTO

ANSELMO: Dacă m-aş fi ocupat numai de medalii şi de camee, nu mi s-ar fi întîmplat ceea ce mi s-a

întîmplat. Blestematul de Brighella, numai el m-a ruinat!

GIACINTO: Brighella nu poate fi găsit. A plecat din Palermo şi nu se ştie unde.

ANSELMO: Ce să-i faci! M-a ruinat.

GIACINTO: Ah, tată, sîntem ruinaţi cu toţii. N-a mai rămas nimic din cele douăzeci de mii de scuzi, şi pînă la strîngerea recoltei e mult. Vom fi nevoiţi să facem datorii chiar şi pentru hrană.

ANSELMO: Ţi-am spus doar: Brighella m-a ruinat!

GIACINTO: Şi, ca un condiment pentru fericirea noastră, avem fiecare cîte o adevărată bijuterie drept nevastă.

ANSELMO: Eu nici nu vreau să mă mai gîndesc la asta.

GIACINTO: Dar cine se mai gîndeşte?

ANSELMO: O, nu mă mai gîndesc la asta. Atîta m-au bătut la cap, că mi-ajunge!

SCENA 8

PANTALONE şi cei de mai înainte

PANTALONE: Cu îngăduinţa dumneavoastră.

ANSELMO *(aparte)*: Iată-l şi pe tartorul meu!

PANTALONE: Domnule conte, domnule ginere, iertaţi-mă dacă-i tot dau înainte cu-atîta îndrăzneală, dar e vorba de o mulţime de lucruri, e vorba de totul, şi trebuie să găsim un leac.

ANSELMO: Îţi dau mînă liberă să faci cum crezi.

PANTALONE: Vreţi să staţi tot timpul lîngă medaliile dumneavoastră?

ANSELMO: Atîta cît pot nu mă despart de ele.

PANTALONE: Şi dumneata, domnule ginere, ce ai de spus? Crezi că se mai poate aşa? Crezi că treburile casei merg bine?

GIACINTO: Eu spun că în curînd vom ajunge şi mai săraci decît înainte.

PANTALONE: Domnule conte, auziți ce spune fiul dumneavoastră?
ANSELMO: Aud. Ce pot eu să fac?
PANTALONE: Vreți s-ajungeți să n-aveți ce mînca?
ANSELMO: Dar veniturile noastre?
PANTALONE: Cu veniturile dumneavoastră o să vă hrăniți doar cu verdețuri, căci pentru fructe sau altceva n-ajung... Dar despre scumpa noastră noră și scumpa noastră soacră ce-aveți de spus?
ANSELMO: Eu spun că-i cum se poate mai rău.
PANTALONE: Și nu vă gîndiți să îndreptați lucrurile?
ANSELMO: Nu văd cum ar fi cu putință...
PANTALONE: Eu v-aș arăta cum, dacă ați avea un pic de autoritate în casa asta.
ANSELMO: Scumpe domn Pantalone, vă dăruiesc cîtă autoritate vreți!
GIACINTO: Da, scumpe domnule socru, preluați dumneavoastră administrarea bunurilor noastre. Ajutați-ne, pentru numele lui dumnezeu! Faceți-o cel puțin pentru fiica dumneavoastră, pentru sîngele dumneavoastră!
PANTALONE: Îmi pare rău că e și ea nițel sărită. În casa mea nu se purta așa, aici și-a luat deprinderile astea; dar trag nădejde c-o s-o fac să se poarte iar ca altădată...
ANSELMO: Și soția mea a fost cîndva o femeie bună, acum a devenit un șarpe...
PANTALONE: Părerea mea e că toată vina o poartă sfătuitorii lor... ei le ațîță!
ANSELMO: Și eu cred la fel.
GIACINTO: Nici eu nu mă îndoiesc de asta.
PANTALONE: Aicea trebuie o mînă de fier. Vreți să fiu eu administratorul acestei case? O fac din toată inima și nu cer nimic în schimb, o fac numai de dragul fetei mele, al ginerului meu și al întregii case.
GIACINTO: Să v-audă dumnezeu!

ANSELMO: Dacă-mi lăsați medaliile, vă dau voie să faceți tot ce poftiți!

PANTALONE: Dați-mi ceva la mînă care să mă împuternicească să administrez veniturile casei și garantez că peste cîțiva ani veți avea și cîteva sute de țechini puși deoparte.

ANSELMO: Faceți actul, și eu îl semnez.

PANTALONE: Actul n-o să-l fac chiar acum; trebuie să mai adaug cîteva lucruri, la care n-am avut încă timp să mă gîndesc, și cred că totul are să fie bine. Să mergem să citim cît am scris.

ANSELMO: Nu mai e nevoie să citesc. Iscălesc oricum.

PANTALONE: Nu, domnule, vreau s-auziți și să iscăliți de față cu martori; de asemeni și domnul ginere.

GIACINTO: Din toată inima.

ANSELMO: Să mergem, dar să fim înțeleși: prima condiție e să nu vă atingeți de medaliile mele! *(Pleacă.)*

PANTALONE: Sărmanul de el, și asta e o boală! Cine vrea să-l schimbe trebuie să-l ia cu încetișorul.

GIACINTO: Scumpe domnule socru, las liniștea familiei noastre în grija dumneavoastră. Tata nu mai e în stare să fie șeful casei, fiți dumneavoastră în locul lui, și sînt sigur că, dacă veți face totul cu judecată, totul va merge bine. *(Pleacă.)*

PANTALONE: Asta așa e. Depinde de șeful casei ca familia să fie bună sau rea. Vreu să văd dacă reușesc să scot barca asta la liman și, dacă nu e nici o nădejde ca aceste două femei să se îndrepte cu binele, le vom lua cu răul. *(Pleacă.)*

SCENA 9

CONTESA ISABELLA și DOCTORUL

ISABELLA: Să nu mai aud că-mi spuneți să mă împac cu Doralice... e peste putință!

DOCTORUL: Doamna contesă are dreptate.
ISABELLA: E de o obrăznicie nemaipomenită!
DOCTORUL: A întrecut orice măsură...
ISABELLA: Vreau, cu orice preț, dar absolut cu orice preț, să plece din casă!
DOCTORUL: E o hotărîre cît se poate de înțeleaptă.
ISABELLA: Eu sînt stăpînă!
DOCTORUL: E foarte adevărat.
ISABELLA: Nu e demnă să stea sub același acoperiș cu mine!
DOCTORUL: Nu, nu e demnă.
ISABELLA: Doctore, dacă bărbatul meu n-o gonește, atunci am să dau ordin...
DOCTORUL: Să nu punem paie peste foc...
ISABELLA: Nu ești în stare să mă susții?
DOCTORUL: În ce mă privește, eu vă susțin; dar, dacă pleacă, are să aibă pretenție la zestre.
ISABELLA: Zestrea! Veșnic zestrea! M-ați înnebunit cu zestrea. Ți-am mai spus o dată că întîi vine la rînd zestrea mea.
DOCTORUL: E cît se poate de adevărat, dar zestrea doamnei Doralice e de douăzeci de mii de scuzi, iar a dumneavoastră e numai de două mii.
ISABELLA: Habar n-ai de nimic!
DOCTORUL *(aparte)*: Cînd nu spui ca dînsa, îți dă la cap cu habar n-ai de nimic!

SCENA 10

PANTALONE, CONTELE ANSELMO și cei de mai înainte

ISABELLA: Ce s-a întîmplat, domnii mei, ce s-a întîmplat?
ANSELMO: Veți afla îndată.
PANTALONE: Iertați-mă, dac-o să vă deranjăm puțin...
ISABELLA: Fiica dumneavoastră n-are pic de judecată.

PANTALONE: Va veni și ea numaidecît.
ISABELLA: Ea, aici? Îndrăznește să intre în camera mea?
ANSELMO: Trebuie să vină pentru o chestiune foarte importantă.
ISABELLA: Şi alt loc n-aţi găsit?
PANTALONE: Am potrivit așa lucrurile, ca să nu vă mai supărați să mergeţi în altă cameră.
ISABELLA: Am s-o primesc cum merită.
PANTALONE: Primiţi-o cum vreţi, n-are importanţă.

SCENA ULTIMĂ

DORALICE, GIACINTO, CAVALERUL DEL BOSCO și cei de mai înainte

CAVALERUL: Sluga preaplecată a domniilor-voastre.
ANSELMO: Luaţi loc, vă rog! *(Se așază cu toții.)*
DORALICE *(lui Giacinto)*: Se poate şti pricina pentru care m-aţi adus aici?
GIACINTO: Vei afla îndată.
ANSELMO: Preascumpa mea soție, preaiubita mea noră, aflaţi că eu nu mai sînt şeful familiei.
ISABELLA: Asta este o piatră aruncată în grădina mea!
ANSELMO: Nu te teme, nu te priveşte numai pe dumneata. Domnul Pantalone a luat asupra sa grija casei noastre. Fiul meu și cu mine i-am încredinţat lui conducerea şi am subscris la unele capitole pe care le veţi auzi şi domniile-voastre de îndată.
ISABELLA: Mă nedreptăţiţi peste măsură!
DORALICE: Atunci îmi revine mie să am grija casei în lipsa şefului ei.
ISABELLA: Eu sînt stăpîna!
DOCTORUL: Bravo!
PANTALONE: Vă rog, puţină linişte. Voi citi capitolele convenţiei care-a și fost iscălită, așa că să

le ascultaţi cu atenţie fiindcă vă privesc pe fiecare. *Capitolele convenţiei. Primul...*

ANSELMO: ...că eu am voie să mă ocup de medalii...

PANTALONE: *Primul: Că Pantalone de' Bisognosi va încasa toate veniturile aparţinînd casei contelui Anselmo Terrazzani, atît cele din oraş, cît şi cele de la ţară.*

ISABELLA: Şi să remită banii sau bărbatului meu, sau mie.

DORALICE *(aparte)*: Doamna econoamă...

PANTALONE: *Al doilea: Că Pantalone va avea în seama sa casa contelui Anselmo şi va da tuturor cele necesare hranei şi îmbrăcăminţii.*

DORALICE: Mie îmi trebuie multe, căci n-am de nici unele...

PANTALONE: *Al treilea: Tot Pantalone se va îngriji de liniştea familiei şi mai ales ca să trăiască în pace nora şi soacra.*

ISABELLA: E cu neputinţă, cu neputinţă...

DORALICE: E dracul gol, e dracul gol...

PANTALONE: *Al patrulea: Că nici una, nici cealaltă din sus-numitele doamne nu au voie să aibă prietenii constante şi statornice; iar cea care ar călca totuşi această dispoziţie să fie obligată să locuiască la ţară.*

ISABELLA: O, e prea mult!

DORALICE: Capitolul acesta jigneşte bunele purtări!

CAVALERUL: Acest capitol mă jigneşte pe mine. Înţeleg, domnii mei, înţeleg şi plec, fiindcă îmi dau seama că vă e neplăcut faptul că eu o servesc pe doamna Doralice. Un cavaler de neam nu se cade să contribuie la supărarea familiei. *(Aparte.)* Nu mai calc în viaţa mea într-o casă unde există noră şi soacră! *(Pleacă.)*

DORALICE: Dacă pleacă cavalerul, n-o să mai stea nici doctorul...

PANTALONE: Ce spuneţi, domnule doctor? Aţi văzut cu cîtă prudenţă s-a purtat cavalerul?

ISABELLA: Domnul doctor nu va pleca din casa mea!

DOCTORUL: Prietenia noastră e veche.

PANTALONE: Tocmai de aceea e timpul să-i puneţi capăt.

DOCTORUL: Îi voi pune: plec şi nu mă mai întorc niciodată! Aş vrea să ştiu însă din ce pricină e înlăturat, prin cuvinte atît de frumoase, un om de felul meu?

PANTALONE: Dacă nu ştiţi, o să vă spun eu, domnule. Fiindcă dumneavoastră, care vreţi să faceţi pe grozavii, nu sînteţi buni decît să ţineţi hangul tuturor nebuniilor!

DOCTORUL: Am ţinut partea doamnei Isabella, fiindcă, atunci cînd stimezi pe cineva, nu-l poţi contrazice. Am plecat, doamnă contesă.

ISABELLA: Întotdeauna am spus că eşti un doctor nepriceput şi prost.

DOCTORUL: Auziţi, domnii mei? Acestea sînt mulţumirile cu care sînt răsplătit pentru cinstea de a fi servit pe doamna contesă! *(Pleacă.)*

PANTALONE: Să citim mai departe. *Al cincilea: Că aceste două doamne—soacra şi nora—ca să poată trăi în linişte de-aici încolo, vor locui în două aripi deosebite, precum şi în caturi deosebite.*

ISABELLA: Eu vreau catul de sus.

DORALICE: Şi eu catul de jos, să n-am de urcat atîtea scări.

PANTALONE: Auziţi? Au şi început să se împace. *Al şaselea: Să fie înlăturată Colombina.*

ISABELLA: Da, da, să fie dată afară!

DORALICE: Să plece!

PANTALONE: Iarăşi sînt amîndouă de aceeaşi părere. Începe să-mi vină inima la loc. Haide, şi acum, de faţă cu bărbaţii voştri, îmbrăţişaţi-vă şi sărutaţi-vă în semn de împăcare.

ISABELLA: Pentru nimic în lume!

DORALICE: Nici în ruptul capului!

PANTALONE: Aceea care va săruta și va îmbrățișa prima pe cealaltă, va primi acest inel cu diamante. *(Arată un inel.)*

(Se ridică amîndouă puțin, ca și cum ar voi să se ducă una către cealaltă și să se îmbrățișeze, apoi se răzgîndesc și se reașază.)

ISABELLA *(aparte)*: Mai degrabă crăp!

DORALICE *(aparte)*: Mai bine să nu port în viața mea inel!

PANTALONE: Nici măcar pentru un inel cu diamante?

ANSELMO: Dacă e antic, îl iau eu.

PANTALONE: Văd că nimic nu le poate face să se îmbrățișeze, să se sărute, să se liniștească. Chiar dacă aș reuși acum, ar face-o numai din constrîngere, de ochii lumii, iar mîine ar lua-o de la început. Ați auzit capitolele? De-aici încolo eu conduc casa și mă voi strădui să am grijă să nu vă lipsească nimic. Domnule conte, vă voi aloca o sută de scuzi pe an ca să vă vedeți în continuare de medalii. Domnul ginere mă va ajuta să conduc gospodăria, și astfel va învăța și el. Iar voi două, dacă vă dușmăniți din pricina unei slugi flecare și a sfătuitorilor lingușitori și intriganți, înlăturînd cauzele, înlăturăm și efectele. Doamnă contesă Isabella, mergeți în apartamentul dumneavoastră de sus, iar fiica mea, în cel de jos. Veți avea fiecare cîte o cameristă, și de-aici încolo veți sta separat. Și, cine știe, poate că, dacă nu se vor mai vedea și nu-și vor mai vorbi, o să se liniștească. Poate că acesta e singurul mijloc pentru ca nora și soacra să trăiască în pace!

Sfîrșitul comediei